

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Evidence obyvatel podle zákona 133/2000 Sb., se zaměřením
na místo trvalého pobytu a problematika „úředních adres“
při výkonu státní správy a občanskoprávních řízení.**

Pavλίna Cibulková

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Pavlína Cibulková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Evidence obyvatel podle zákona 133/2000 Sb. se zaměřením na místo trvalého pobytu a problematika „úředních adres“ při výkonu státní správy a občanskoprávních řízeních

Název anglicky

The Register of Population Act No 133/2000 statute book, focussing on permanent residency and issues connected with so-called official addresses in the course of administering civil services and civil proceedings

Cíle práce

Diplomová práce představí přehled právní úpravy evidence obyvatel a její realizace v českých zemích od vzniku domovského práva na konci 19. stol. do současnosti a pohled do budoucnosti – jaký je záměr legislativců v této problematice.

Klade si za cíl vyložit pozitivní a negativní společenské dopady „úřední adresy“ na občana a výkon veřejné správy.

HYPOTÉZY:

- 1) „Úřední adresa“ ve své podstatě naplňuje znaky historické listiny – domovského listu.
- 2) Rušení údaje o místě trvalého pobytu rodiči dětem těsně po dovršení plnoletosti je v rozporu s dikcí úpravy rodinného práva v občanském zákoníku.
- 3) Počet občanů s tzv. „úřední adresou“ se za posledních pět let zdvojnásobil.

Hlavním cílem práce je zjistit, kde je problém v právní úpravě, který dovoluje lidem skrývat se pod úřední adresou, přičemž musejí mít nutně nějaké bydliště (kde mají věci, kde spí, konají nějaké činnosti, často i podnikatelské apod.)

V práci budou navržena opatření, která by vedla ke snížení počtu občanů s tzv. „úřední adresou“.

Metodika

Práce bude analyzovat aktuální právní stav evidence obyvatel, její historii, její současnou problematiku spojenou s tzv. „úřední adresou“ místa trv. pobytu osob, s příznivými i negativními dopady tohoto právního institutu na výkon státní správy, soudnictví a vymáhání práva.

Hlavními metodami při zpracování zkoumání problematiky bude popis, analýza – zvl. právních předpisů – a rešerše a kompilace z odborné literatury a obecně odborných zdrojů, publikovaných knižně i elektronicky. Bude použito i navrhované právní úpravy publikované na stránkách Poslanecké sněmovny Parlamentu (sněmovní tisky).

Práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou (empirickou) část. Teoretická část bude převážně popisná, rešeršní, analytické ve vztahu k právním předpisů, a kompilační (citace z použitých zdrojů apod.). Hlavní metodou v praktické (empirické) části bude sběr dat zaměřený na stanoviska osob s úřední adresou, proč právě oni ji využívají, důvody, které je k využití této možnosti vedly, zda skutečně nemají standardní bydliště apod. Hlavní metoda bude statistická (kvantitativní)

Dále bude výzkum proveden i u obyvatel při zjišťování stanoviska k stávajícím praktikám osob s úřední adresou – např. zda podobný problém nějak zasáhl i do jejich života apod.

Při tvorbě dotazníku a zjišťování empirických dat využije autorka konzultací s odborníky z katedry statistiky a humanitních věd (sociologický výzkum) na PEF ČZU.

Autorka bude zkoumat problém pomocí: odborné literatury, právních předpisů a na zjištěných empirických datech.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

občan, evidence obyvatel, trvalý pobyt, bydliště, občanská práva, správní řízení

Doporučené zdroje informací

JEMELKA, PONDĚLÍČKOVÁ, BOHADLO Správní řád komentář 3. vydání, C.H.Beck Praha, 2011, 720 stran

Sociologický časopis , vyd. Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., ISSN0038-0288

Švestka, Dvořák et al, Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. Wolter Kluwer Praha 2014

V. BÁRTÍK, E. JANEČKOVÁ. Ochrana osobních údajů z pohledu zvláštních právních úprav k 1. 8. 2012.

Olomouc: ANAG 2012. 348 stran.

zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

JUDr. Eva Kadlecová

Garantující pracoviště

Katedra práva

Konzultant

pedagogičtí pracovníci katedry sociologie PEF ČZU

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2015

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 28. 12. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Evidence obyvatel podle zákona 133/2000 Sb., se zaměřením na místo trvalého pobytu a problematika „úředních adres“ při výkonu státní správy a občanskoprávních řízení." jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 24.11.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Evě Kadlecové za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost, které se mi dostávalo při zpracování diplomové práce.

Evidence obyvatel podle zákona 133/2000 Sb., se zaměřením na místo trvalého pobytu a problematika „úředních adres“ při výkonu státní správy a občanskoprávních řízení

Souhrn

Předkládaná diplomová práce na téma „Evidence obyvatel podle zákona 133/2000 Sb., se zaměřením na místo trvalého pobytu a problematika „úředních adres“ při výkonu státní správy a občanskoprávních řízení“ pojednává o problematice evidence obyvatel od vzniku domovského práva po současnou legislativní úpravu.

V první části práce jsou v teoretické rovině definovány pojmy týkající se správního řízení, evidence obyvatel a legislativního rámce zkoumané problematiky.

V praktické části je rozbor provedených dotazníkových šetření. Respondenty byly osoby s úřední adresou a dotazníkové šetření zkoumalo i zkušenosti občanů s adresou trvalého pobytu v sídle ohlašovny. Další metodou zkoumání dané problematiky byly řízené rozhovory. Dotazovanými byly osoby s úřední adresou, úředníci městského úřadu a pracovníci podatelny soudu.

Vyhodnocením získaných dat jsou objasněny různé aspekty institutu úřední adresy. Posouzen byl její dopad nejen na osoby, které jsou na úřední adrese hlášeny, ale i na ostatní občany a veřejnou správu.

Klíčová slova:

občan, evidence obyvatel, trvalý pobyt, bydliště, občanská práva, správní řízení, adresa, ohlašovna

Population register under the Act 133/2000 Coll., focusing on the place of residence and the issue of "official addresses" in the exercise of state administration and civil proceedings

Summary

The diploma thesis "The Civil Registration under the Act 133/2000 Coll., focusing on the place of residence and the issue of official addresses in the exercise of state administration and civil proceedings" is dealing with the population register since the origin of the right of domicile till the current legislative framework.

In the first part the terms are defined in theoretical level relating to the administrative procedure, records of citizens and legal framework of examined issues.

In the practical part there is the analysis of undertaken questionnaire surveys. Respondents were people with an official address and a questionnaire survey examined the experiences of citizens with address of permanent residence at the headquarters of the registration office.

Another method of exploring the issue were structured interviews. Interviewees were persons with an official address, clerks of municipal office and clerks of the court mailroom.

Through evaluating the data obtained various aspects of the institute of official address have been explained. Their effect has been assessed not only to people who are registered on an official address, but also to other citizens and public administration.

Keywords:

Citizen, population register, permanent residence, residence, citizenship rights, administrative procedures, address, registration office.

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika	14
3 Vymezení základních pojmů	16
3.1 Pojmy evidence obyvatel	16
3.2 Správní řízení	22
4 Historický exkurz	24
4.1 Historie evidence obyvatel	24
4.2 Domovské právo	25
4.2.1 Nabývání domovského práva.....	26
4.2.2 Domovský list	27
4.2.3 Domovské právo z pohledu současné legislativy	28
5 Legislativní rámec zkoumané problematiky	29
5.1 Ohlašovna a její úkoly.....	31
5.2 Pojem úřední adresa	33
5.3 Oblast správního řízení – rušení údaje o místu trvalého pobytu	34
5.3.1 Fáze správního řízení	35
5.3.2 Rozhodnutí.....	38
5.3.3 Opravné prostředky.....	39
5.4 Doručování a exekuce	40
5.5 Rodičovská práva a povinnosti	42
5.6 Navrhované změny zákona o evidenci obyvatel	44
6 Praktická část (vlastní práce).....	47
6.1 Dotazník osoby s „úřední adresou“	47
6.2 Dotazník – zkušenosti občanů s „úřední adresou“	55
6.3 Řízené rozhovory s osobami s „úřední adresou“	60
6.3.1 Rozhovor č. 1: Jan 36 let	60
6.3.2 Rozhovor č. 2: Jaroslava 55 let.....	61
6.3.3 Rozhovor č. 3: Petr 21 let	63
6.4 Řízené rozhovory s úředníky státní správy	64
6.4.1 Rozhovor č. 1	64
6.4.2 Rozhovor č. 2	67
6.4.3 Rozhovor č. 3	69

6.5	Řízený rozhovor s pracovnící soudu	71
7	Výsledky a doporučení.....	73
7.1	Vyhodnocení poznatků z dotazníků a rozhovorů.....	73
7.2	Vývoj počtu osob s „úřední adresou“	78
7.3	Míra komunikace osob s „úřední adresou“ se státní správou a samosprávou..	80
7.4	Předpokládaný dopad plánovaných změn zákona o evidenci obyvatel	81
	Závěr	83
	Seznam použitých zdrojů	84
	Literární zdroje.....	84
	Elektronické zdroje	84
	Legislativní dokumenty.....	85
	Ostatní zdroje	86
	Přílohy	87

Seznam příloh

Příloha č. 1 Potvrzení o změně trvalého pobytu	87
Příloha č. 2 Přihlašovací lístek k trvalému pobytu	88
Příloha č. 3 Dotazník	89
Příloha č. 4 Dotazník	91

Seznam grafů

Graf č. 1 Rozdělení dle věku osob s trvalým pobytem na ohlašovně.....	78
Graf č. 2 Od jakého roku mají aktuální občané přihlášenou úřední adresu.....	79
Graf č. 3 Vývoj počtu obyvatel mající trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny	79

1 Úvod

Diplomová práce s názvem Evidence obyvatel podle zákona 133/2000 Sb., se zaměřením na místo trvalého pobytu a problematika „úředních adres“ při výkonu státní správy a občanskoprávních řízení se zabývá evidencí obyvatel, její historií a současnou legislativní úpravou. Podrobněji řeší institut úřední adresy.

Evidence obyvatel je důležitým prvkem veřejné správy. V historii docházelo k evidování obyvatel nejprve z důvodu vojenských a finančních. Postupně se evidence upřesňovaly. Se znalostí pobytu obyvatel souvisí mnoho agend veřejné správy. Na místní příslušnost obyvatel je navázáno mnoho jejich práv a povinností. Proto je nutné, aby byla evidence co nejpřesnější, nejlépe v souladu s aktuálním stavem. Po roce 1989 byla nutná legislativní úprava evidence obyvatel. Veřejná správa potřebovala návod, jak postupovat v evidenci u osob bez přístřeší, případně u osob neznámého pobytu. Tuto problematiku vyřešil zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel zavedením institutu úřední adresy – trvalého pobytu na adrese sídla ohlašovny. Původní záměr zákonodárců zajistit osobám bez domova místní příslušnost se však začal vyvíjet neočekávanou cestou. Institut úřední adresy začal být zneužíván i osobami, pro které původně nebyl zaveden.

Diplomová práce se zabývá přehledem právních úprav evidence obyvatel v českých zemích od vzniku domovského práva do současnosti. Představí záměry zákonodárců změnit současnou legislativu v problematice evidence obyvatel. Současná právní úprava evidence obyvatel s institutem úřední adresy se stává velkým problémem.

Adresa v sídlech ohlašoven dávno není jen trvalým pobytem bezdomovců, jak bylo původním záměrem. Rostoucí počet občanů s adresou v sídle ohlašovny komplikuje orgánům veřejné správy jejich činnost. Některé zdroje uvádí, že v současné době počet občanů s úřední adresou činí 4% všech občanů s trvalým pobytem na území České republiky. Ve zkoumaném územním obvodu města Březnice je toto procento ještě větší. Téměř 6,5% občanů města má trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny.

Ke zjištění podrobnějších údajů od občanů s úřední adresou i ostatní veřejnosti byla provedena dotazníková šetření, která diplomová práce analyzuje. Kromě dotazníkových šetření diplomová práce obsahuje řízení rozhovory s osobami, které mají úřední adresu a s úředníky veřejné správy. S problémy úřední adresy osob se setkávají i občané v případě, že dotyční jsou účastníky správních řízení a není jim možno doručovat písemné zásilky.

Úřední adresa tak nekomplikuje jen činnost orgánům veřejné správy, ale často se dotýká i jednotlivých občanů. Vyhodnocení zjištěných skutečností z praktické části diplomové práce nastiňuje, jaký dopad by měly na úřední adresu zamýšlené změny zákona o evidenci obyvatel.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je rozbor institutu úřední adresy. V čem je současná právní úprava nedůsledná a dovoluje občanům schovávat se za adresu v sídle ohlašovny? Proč původně dobře míněná legislativní úprava zákona o evidenci obyvatel je v současné době zneužívána občany, kteří se chtějí vyhnout komunikaci s veřejnou správou? Přestože většina občanů s úřední adresou mají bydliště (místo, kde mají své osobní věci, kde pobývají, provozují podnikatelskou činnost), dál zneužívají úřední adresu. Na výše uvedené otázky se práce snaží nalézt odpovědi.

Práce se zabývá evidencí obyvatel od vzniku domovského práva po současnou legislativní právní úpravu. Jaké změny současné právní úpravy evidence obyvatel se chystají a jaký by mohl být dopad na institut úřední adresy? Podaří se odstranit negativní dopad úřední adresy na veřejnou správu a občany samé?

Cílem této diplomové práce je též zodpovědět stanovené hypotézy, které znějí:

- 1) Úřední adresa ve své podstatě naplňuje znaky historické listiny – domovského listu.
- 2) Rušení údaje o místě trvalého pobytu rodiči dětem těsně po dovršení plnoletosti je v rozporu s dikcí úpravy rodinného práva v občanském zákoníku.
- 3) Počet občanů s úřední adresou se za posledních pět let zdvojnásobil.

2.2 Metodika

Předkládaná diplomová práce je rozdělena na dvě hlavní části – teoretickou a praktickou (empirickou) část.

V teoretické části práce nalezneme popis právních předpisů týkajících se projednávané problematiky. Jedná se o rešerši a kompilaci z odborné literatury, legislativních dokumentů a obecně odborných zdrojů. V práci je použita odborná literatura a obecně odborné zdroje publikované knižně i elektronicky.

Hlavní metoda praktické části je statistická (kvantitativní). Jedná se o sběr dat zaměřený na stanoviska osob s úřední adresou a stanoviska ostatních osob na institut adresy v sídle ohlašovny. Otázky dotazníkového šetření byly směřovány na zjištění důvodů zrušení údaje o místu trvalého pobytu, dobu, po kterou mají respondenti úřední adresu, její negativní a pozitivní dopady.

Další metodou použitou v této části práce jsou řízené rozhovory. Dotazovanými byly osoby, které mají hlášený pobyt na adrese sídla ohlašovny, pracovnice Městského úřadu Březnice a zaměstnankyně okresního soudu. Tyto rozhovory jsou součástí práce z důvodu podrobnějšího náhledu do problematiky úředních adres při výkonu veřejné správy. Vyplývá z nich, jak v praxi komplikuje úřední adresa průběh řízení ve veřejné správě. Zjišťovány byly profesní i osobní zkušenosti dotazovaných úředníků s úřední adresou, jejich návrhy vedoucí ke snížení počtu osob s adresou v sídle ohlašovny. Řízené rozhovory vedené s osobami s úřední adresou byly cíleny na podrobnější zjištění důvodů rušení předchozího trvalého pobytu, negativní i pozitivní dopady úřední adresy a aktuální možnosti přihlášení jiného trvalého pobytu, případně důvody, které je vedou k ponechání této adresy.

3 Vymezení základních pojmů

3.1 Pojmy evidence obyvatel

Problematika evidence obyvatel je řešena v zákoně č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (dále jen zákon o evidenci obyvatel). Výkon evidence obyvatel patří do oblasti vnitřní správy, kterou je zabezpečení osobního stavu obyvatelstva. Do této oblasti spadá například problematika matrik, změna občanského průkazu, cestovních dokladů, jmen a příjmení.

Subjekty vykonávající státní správu na úseku evidence obyvatel jsou Ministerstvo vnitra, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, obecní úřady – úřady městských částí nebo městských obvodů a újezdní úřady.

V evidenci obyvatel se vedou údaje o: ¹

- a) státních občanech České republiky
- b) osobách, které pozbyly státní občanství České republiky
- c) cizincích, kteří jsou matkou, otcem, popřípadě jiným zákonným zástupcem, manželem, registrovaným partnerem nebo dítětem občana.

Informační systém evidence obyvatel

Údaje o obyvatelích jsou vedeny v informačním systému evidence obyvatel, jehož správcem je Ministerstvo vnitra ČR. Informační systém je agendovým informačním systémem veřejné správy podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, v platném znění.

Údaje vedené v informačním systému jsou taxativně vymezeny v § 3 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel, jedná se například o jméno, příjmení, případně jejich změny, datum narození, pohlaví, obec a okres narození, rodné číslo, adresa místa trvalého pobytu, včetně adres předchozích míst, počátek trvalého pobytu. Zápisy do tohoto informačního systému provádí krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, matriční úřady, ohlašovny a soudy prvního stupně.

¹ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů §1

Ohlašovna

Ohlašovnou se rozumí dle § 2 zákona o evidenci obyvatel obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech, úřady městských částí nebo obvodů. Jedná se též o újezdni úřady na území vojenských újezdů.² Ohlašovna přihlašuje občana k trvalému pobytu na území příslušné obce, vede správní řízení o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, ukončuje trvalý pobyt na území České republiky aj. Úkoly ohlašoven jsou detailněji rozpracovány v další části této diplomové práce.

Trvalý pobyt občanů

Místem trvalého pobytu se dle § 10 zákona o evidenci obyvatel rozumí adresa pobytu občana v České republice, která je vedena v registru obyvatel ve formě referenční vazby (kódu adresního místa) na referenční údaj o adrese v základním registru územní identifikace, adres a nemovitostí, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Občan může mít jen jedno místo trvalého pobytu, a to v objektu, který je podle zvláštního právního předpisu označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.

Obecní úřad rozhoduje o tom, jakým popisným, orientačním nebo evidenčním číslem bude budova označena. Každé popisné nebo evidenční číslo budovy musí být v rámci části obce jedinečné. K usnadnění orientace mohou být v jednotlivých ulicích a na jiných veřejných prostranstvích označeny budovy vedle popisného čísla ještě číslem orientačním.³

Po změně trvalého pobytu je občan povinen provést výměnu občanského průkazu. Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů, přímo ve svém ustanovení § 14 odst. 1 písm. d) č. 9 ukládá občanovi povinnost zažádat si do 15 dnů po změně trvalého pobytu o nový občanský průkaz.

² Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů §2

³ Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecních zřízeních)

Adresa trvalého pobytu je jedním z osobních údajů občana, proto je nutné při zpracování a využívání těchto dat postupovat v souladu s právní úpravou, a to především s ustanovením § 5 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů, ale také dle ustanovení § 8 odst. 2 písm. a), b) zákona o evidenci obyvatel – ohlašovny nejsou oprávněny k předávání a využívání údajů mimo působnost stanovenou v tomto zákoně.⁴

Adresa pro doručování

Na písemnou žádost občana lze v evidenci obyvatel vést též údaj o adrese, na kterou mu mají být doručovány písemnosti. Adresu, její změnu nebo zrušení ohlásí občan ohlašovně v místě trvalého pobytu (tato problematika je řešena v § 10b, odst. 1 a 2 zákona o evidenci obyvatel). Občanem zvolená adresa je zaevidována jako adresa pro doručování do informačního systému evidence obyvatel.

Bydliště

Tato problematika je řešena v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen občanský zákoník). Dle § 80 občanského zákoníku „1. Člověk má bydliště v místě, kde se zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale: takový úmysl může vyplývat z jeho prohlášení nebo z okolností případu. Uvádí-li člověk jako své bydliště jiné místo než své skutečné bydliště, může se každý dovolat i jeho skutečného bydliště. Proti tomu, kdo se v dobré víře dovolá uvedeného místa, nemůže člověk namítat, že má své skutečné bydliště v jiném místě.

2. Nemá-li člověk bydliště, považuje se za ně místo, kde žije. Nelze-li takové místo zjistit, anebo lze-li je zjistit jen s neúměrnými obtížemi, považuje se za bydliště člověka místo, kde má majetek, popřípadě místo, kde měl bydliště naposledy.”

Kritéria pro určení bydliště vychází z tradičního pojetí, kde rozhodují aspekty, které jsou faktické nikoli administrativní. Jde o soukromoprávní pojem pro účely občanskoprávních plnění, nikoliv pro evidenční účely dle veřejného práva. Adresa bydliště se mnohdy

⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů § 10 odst. 2

neshoduje s trvalým pobytem, který má občan nahlášený v informačním systému evidence obyvatel a zapsaný v občanském průkazu.

eGovernment

Jedná se o síť elektronických systémů, pomocí nichž je veřejná správa k občanům dostupnější, efektivnější a rychlejší. Jako první síť kontaktních míst eGovernmentu vznikla **Czech POINT**, který se nyní nachází ve většině obcí. Slouží především pro občany, kterým umožní získat různé dokumenty na jednom místě (výpis z Rejstříku trestů, výpis z katastru nemovitostí, výpis z bodového hodnocení řidičů aj.).⁵

Dalším elektronickým systémem jsou **datové schránky**. Jedná se o nástroj usnadňující elektronickou komunikaci mezi veřejnou správou, právníky i fyzickými osobami. Orgány veřejné správy a právníky mají zákonem stanovenou povinnost zřízení datové schránky. U fyzických osob je založení datové schránky na jejich uvážení.

Základními registry jsou dalšími elektronickými systémy eGovernmentu, jedná se o:⁶

- základní registr obyvatel
- základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci
- základní registr územní identifikace, adres a nemovitostí
- základní registr agend orgánů veřejné moci a některých práv a povinností

Naší tematiky se týká Registr obyvatel (ROB) a Registr územní identifikace adres a nemovitostí (RÚIAN).

Registr obyvatel

„Registr obyvatel vede referenční údaje o fyzických osobách:

- všech občanech ČR
- cizincích s povolením pobytu v ČR
- cizincích, kterým byl na území ČR udělen azyl nebo doplňková ochrana

⁵ MINISTERSTVO VNITRA. *Novinky v Governmentu. Co je eGovernment?*. [online] 2016 .[cit. 2016-30-07]. Dostupné na WWW:< <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>>.

⁶ Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech §3

jiných fyzických osobách, o nichž jiný právní předpis stanoví, že budou vedeny v Registru obyvatel.”⁷

O všech výše uvedených osobách se v Registru obyvatel vedou následující údaje:

- „příjmení, jméno
- odkaz do registru územní identifikace na adresu místa pobytu, příp. na adresu pro doručování
- datum narození a úmrtí
- datum nabytí právní moci rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého a den, který je v rozhodnutí uveden jako den smrti
- odkaz do registru územní identifikace na místo a okres narození a úmrtí, popřípadě stát narození a úmrtí
- státní občanství
- čísla elektronicky čitelných identifikačních dokladů
- údaj o tom, zda má osoba zpřístupněnu datovou schránku”⁸

Správce registru obyvatel je Ministerstvo vnitra ČR. Obce v registru editují zápisy údajů o adrese místa trvalého pobytu a matričních činnostech.

Informační systém evidence obyvatel (ISEO)

Edituje do Registru obyvatel údaje o státních občanech České republiky.

Do ISEO zapisují údaje:

- Ohlašovny – změnu trvalého pobytu, ukončení trvalého pobytu a zrušení trvalého pobytu, adresu pro doručování
- Matriky - narození, sňatek, uzavření partnerství, úmrtí, změnu jména, změnu příjmení, osvojení, státní občanství při narození, popření otcovství, osvojení (zvláštní matrika – matriční události občanů ČR, které se stanou v zahraničí)
- Obecné soudy – rozvody nebo zrušení partnerství, neplatnost, neexistence manželství, zbavení nebo omezení svéprávnosti, zákaz pobytu na základě rozsudku soudu, prohlášení za mrtvého

⁷ KOTRČOVÁ Ivana, Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. *Základní registry ROB a RÚIAN v praxi úředníka*. Praha 29.10.2013.str.5

⁸ KOTRČOVÁ Ivana, Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. *Základní registry ROB a RÚIAN v praxi úředníka*. Praha 29.10.2013. str.6

- Krajský úřad – nabytí nebo pozbytí státního občanství
- Pověřené obecní úřady s rozšířenou působností – v případě nabytí státního občanství zapisují obyvateli údaje o rodičích, dětech, a stavu včetně manžela či partnera, zákaz trvalého pobytu na základě rozhodnutí přestupkové komise obce/města.⁹

Orgány veřejné moci (státní orgány, územně samosprávné celky a fyzické nebo právnické osoby, kterým byla svěřena působnost v oblasti veřejné správy) zapisují informace do ISEO bezodkladně – nejpozději do 3 pracovních dnů ode dne, kdy se o vzniku nebo změně skutečnosti dozví.

Registr územní identifikace adres a nemovitostí (RÚIAN)

Správce Registru územní identifikace adres a nemovitostí je Český úřad zeměměřický a katastrální.

Registr slouží:

- k evidenci údajů o územních prvcích, údajů a územně evidenčních jednotkách, adres, územní identifikace a údajů o účelových územních prvcích
- zprostředkovává údaje o vlastnictví z informačního systému katastru nemovitostí

Jeho hlavním zdrojem dat je **Informační systém územní identifikace (ISUI)**.

ISUI slouží k evidenci a správě databáze územních prvků v České republice. Oprávnění uživatelé mohou vést a měnit záznamy o prvcích, včetně sledování jejich historie. Editory jsou obce, stavební úřady, ČSÚ a ČÚZK. Editoři mají povinnost zapisovat příslušné prvky do RÚIAN tím, že editují prvky v ISÚI. Každý editor má zpřístupněný účet do ISÚI, nastavenou agendu a role.¹⁰

Adresa trvalého pobytu občana musí být v souladu s Registrem územní identifikace a nemovitostí.

⁹ KOTRČOVÁ Ivana, Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. *Základní registry ROB a RÚIAN v praxi úředníka*. Praha 29.10.2013. str.8

¹⁰ KOTRČOVÁ Ivana, Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. *Základní registry ROB a RÚIAN v praxi úředníka*. Praha 29.10.2013. str.1-3

3.2 Správní řízení

Vývoj správního řízení

Do roku 1876 existovalo správní řízení bez možnosti odvolání k vyšší instanci soudní (tedy posouzení věci správním soudem), V roce 1918 byl vydán zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého (recepční zákon), podle kterého zůstaly v prozatímní platnosti říšské i zemské zákony. Vládním nařízením č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení) došlo k právní úpravě správního řízení. Tímto nařízením byly vymezeny politické úřady, jejichž správní řízení jím byla upravena. V roce 1955 došlo k další úpravě správního řízení. Vydané Nařízení vlády č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních (správní řád) bylo v souladu s požadavky dané doby. Výkonnými orgány byly především národní výbory. K základním zásadám patřila zásada účasti pracujícího lidu na státní správě, zásada socialistické zákonnosti a zásada demokratického centralismu. Úprava byla subsidiární, protože základní pravidla řízení byla stanovena ve vedoucí směrnici – zákonu č. 13/1954 Sb., o národních výborech.¹¹ Zákon č. 71/1967 Sb., o správním řízení § 1 odst. 1-2 řešil výlučně proces právního řízení. Definoval postup při vydávání tzv. individuálních správních aktů a přesně vymezoval rozsah své působnosti.

Aktuální právní úprava správního řízení

Aktuální Správní řád (zákona č. 500/2004 Sb., v platném znění) rozšiřuje ve srovnání s předchozím právním předpisem svoji působnost. Upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů územních samosprávných celků a jiných orgánů, právnických a fyzických osob, a to v případech, že vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.¹²

Správní řízení vedou pouze ty správní orgány, u kterých tak stanoví zákon. Ten rozlišuje příslušnost věcnou, místní a funkční. Správní řád nově zavádí změnu příslušnosti – atrakci, delegaci a postoupení. Tyto instituty jsou využívány v případech podjatosti a sporech o věcnou příslušnost. Správní řád zavedením nových institutů

¹¹ BENEDA Ivo a kol. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. Olomouc: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplus a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého. 2007. ISBN 978-80-86624-45-7. s.293

¹² VEDRAL Josef. *Správní řád - komentář*. Praha: BOVA POLYGON, 2006.1042 s. ISBN 80-7273-134-3. s. 19

a definic zpřesnil právní úpravu tak, aby se zamezilo nejednoznačnému výkladu. Přesný a jasný výklad procesního postupu ve správním řízení vyžadovaly náročné normy evropského práva po vstupu ČR do Evropské unie.¹³

Ve sledované problematice - rušení údaje o místu trvalého pobytu (§ 12 zákona o evidenci obyvatel) není stanoven zvláštním zákonem jiný postup, tudíž se na řízení použije správní řád (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění). Podrobnější postup správního orgánu při rušení údaje o místu trvalého pobytu je popsán v kapitole: Oblast správního řízení – rušení údaje o místu trvalého pobytu.

¹³ PRUDILOVÁ Miroslava. Správní řád s komentářem. Účinný od 1.1.2006. TSM, spol. s.r.o. 2005. ISBN 80-239-4260-3, s.3.

4 Historický exkurz

4.1 Historie evidence obyvatel

K nejstarším statistickým akcím patří sčítání lidu. Docházelo k němu z vojenských a daňových účelů. Vývoj obyvatelstva se nedá zachytit jen řadami číselných údajů. Za základními daty statistiky jsou ukryty osudy lidí, kteří byli nositelé a objekty historického vývoje.¹⁴

Celozemská evidence se v minulosti uskutečňovala většinou z podnětů panovníků a katolické církve. První základy sčítání na našem území položil v roce 1702 tzv. Soupis konzumentů soli. Ve středověku byly zavedeny registrační systémy. Zřídili je Babyloňané před r. 3 800 př. n. l. Zahrnovaly jen svobodné občany. Otroci byli bráni jako majetek svých pánů. První demograficko-statistické práce se u nás objevily v druhé polovině 18. století, brzy po prvních soupisech obyvatelstva. Dle prvního světského soupisu obyvatelstva v roce 1754 žilo v českých zemích před 3 milióny obyvatel (2 milióny v Čechách, 1 milión na Moravě a zbytek v rakouské části Slezska).¹⁵

První sčítání pokládané za moderní statistickou činnost se konalo v roce 1869. Další sčítání se konala v letech 1880, 1890, 1900 a 1910. Na tiskopisech použitých při těchto sčítáních byla i rubrika zjišťující domovskou příslušnost obyvatelstva. I při obou prvorepublikových censech, které se konaly v letech 1921 a 1930, byla na sčítacích tiskopisech rubrika, která zjišťovala domovskou příslušnost. V minulosti se mnoho údajů o obyvatelstvu získávalo při sčítáních lidu. Vedle domovské příslušnosti to byly i další údaje: počty zdravotně postižených (nejprve tělesné vady, později zjištění rozšířeno i o počty duševně nemocných), gramotnost obyvatelstva (znalost čtení a psaní), národnost (znalost obcovací řeči), vlastnictví nemovitého majetku (pole, lesní pozemky, domy, zahrady), počty a druh chovaného zvířectva a úlů. Zatím poslední sčítání (Sčítání lidu, domů a bytů 2011) proběhlo v roce 2011. Sčítací tiskopisy již neobsahovaly otázky, týkající se hospodářského zvířectva, naopak se zjišťovalo vlastnictví PC. I dnes jsou údaje, které lze zjistit pouze při sčítání lidu. Jedná se o víru, národnost a mateřský jazyk.

¹⁴ KÁRNÍKOVÁ Ludmila. *Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754-1914*. Praha 1965: Nakladatelství Československé akademie věd. 1. vydání. s. 7.

¹⁵ KÁRNÍKOVÁ Ludmila. *Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754-1914*. Praha 1965: Nakladatelství Československé akademie věd. 1. vydání. s. 11,19.

Odpovídat na otázky národnosti a náboženského vyznání je nepovinné. Otázky na sčítacích tiskopisech v roce 2011 byly v souladu s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES), které jsou závazné pro všechny členské státy EU. Společné obsahové i metodické provedené sčítání slouží k získání údajů, které jsou srovnatelné v rámci EU.¹⁶

4.2 Domovské právo

V polovině 16. stol. vzniká domovské právo a s ním spojená chudinská péče. Právně toto právo bylo upraveno císařským patentem č. 170/1849 ř. z. a nařízením ministerstva vnitra č. 116/1850 ř. z. Podle zásad, které vyplývaly z domovského práva, musel mít každý občan domovskou příslušnost v některé z obcí ve státě. Děti získaly tuto příslušnost odvozením od otce, manželka měla tuto příslušnost podle manžela. Další možností přisouzení domovského práva bylo rozhodnutím zastupitelstva příslušné obce. Výkon práva každé osoby potvrzoval domovský list. Na základě tohoto listu vznikl občanovi nárok na chudinské zaopatření, nerušený pobyt na území obce, příslušníci nemohli být ze své domovské obce vyhoštěni ani vypovězeni. V praktickém životě byla změna domovské příslušnosti velmi obtížná. I v případech, že se lidé během života stěhovali, zůstávala nezměněna. Většina občanů měla příslušnost od narození (dle místa narození) po celý život. Institut domovského práva nelze přirovnat k dnešnímu trvalému pobytu, obsah práv i povinnosti tohoto institutu byly širší.¹⁷

Říšský zákon o domovském právu z roku 1863 upravoval právo obecním úřadům. Umožnil obcím, aby si samy určovaly okruh svých příslušníků. Mezi občany obce patřili také obecní společníci, tyto osoby byly majiteli nemovitostí v příslušné obci nebo jim byla určena daň z živnosti, kterou provozovaly na území obce. Tyto obecní společníci měli stejné práva a povinnosti jako ostatní občané, kteří mají v obci domovské právo.¹⁸

¹⁶ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online] 5.8.2009 Sčítání lidu: Domovská příslušnost a další údaje zjišťované při censech v minulosti.[cit. 2016-30-06]. Dostupné na WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/scitani-lidu-domovska-prislusnost-a-dalsi-udaje-zjistovane-pri-censech-v-minulosti.aspx>>

¹⁷ EMMERT, František. *Česká republika a dvojí občanství*. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-383-7. s. 56.

¹⁸ HLEDÍKOVÁ Zdeňka, JANÁK Jan, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Nakladatelství Lidové noviny, 2005 ISBN 978-80-7106-906-5. s. 300

K oslabení domovského práva došlo v letech 1916-1918 zavedením sociálních reforem císaře Karla I. Tento institut výrazně napomohl při koncipování Československého státního občanství v letech 1918-1920 tím, že vymezoval tzv. stálé bydliště obyvatele monarchie. Toto bydliště bylo stejně jako aktuálně adresa trvalého pobytu pouze úředním a formálním údajem. Každý bývalý občan Rakouska či Uher, který měl v tomto období domovské právo v některé obci patřící k Československu, byl automaticky považován za státního občana Československa. Postupně ztrácel institut domovského práva význam a definitivně byl zrušen zákonem č. 147/1948 Sb., o zrušení domovského práva.¹⁹

4.2.1 Nabývání domovského práva

Derivativním způsobem

Nabytí domovského práva odvozeným způsobem bylo narozením, legitimací, provdáním se či adopcí. U narození manželské dítě získalo domovské právo otce, nemanželské dítě – domovské právo matky. Změny domovského práva rodičů následovaly děti pouze do nabytí svéprávnosti.

Žena mohla nabýt domovského práva sňatkem. Získané domovské právo ženě zůstalo i v případě, že manžel zemřel, manželství bylo rozloučeno či soudně rozvedeno. Původní domovské právo se ženě vracelo pouze v případě, že manželství bylo prohlášeno za neplatné.

Originárním způsobem

Nabytí domovského práva naturalizací. Naturalizace nastupovala dobrovolným a samovolným desetiletým pobytem v obci, zakoupením nemovitosti, nastoupením práva měšťanského nebo mistrovského či nastoupením služby, úřadu či jiné veřejné funkce. S postupem času převládala tendence tyto způsoby nabytí omezovat. Institut domovského práva byl upraven zákonem č. 222/1896 ř. z. (od 19. 12. 1920 i pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi).

Osoby, u kterých nešlo ověřit, k jaké obci mají domovské právo, se označovaly jako bezdomovci. Většinou byli bezdomovci prikazováni k určité obci, aby zde mohli využívat

¹⁹ EMMERT, František. Česká republika a dvojí občanství. V Praze: C.H. Beck, 2011. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-383-7. s. 31

výhody domovského práva. Prikázání k určité obci mělo platnost do doby, než se podařilo zjistit pravé domovské právo bezdomovce, nebo než získal domovské právo v jiné obci.

Zánik domovského práva

Domovské právo zanikalo smrtí, ztrátou státního občanství nebo nabytím domovského práva v jiné obci. V případě, že jiný stát neudělil bývalému občanovi státní občanství, muselo jej Československo přijmout zpět. Domovské právo měl pak dotýčný v původní obci.

4.2.2 Domovský list

Za jednu z prvních právních norem, které určovaly příslušnost osob k určité obci, je konskripční patent z roku 1804, který byl vydán především ke zlepšení informovanosti o osobách povinných k vojenskému odvodu.²⁰

Listina potvrzovala osobě, které byla vydána, že má v příslušné obci domovské právo. Domovský list byl osvědčením, nezakládal tudíž domovské právo, pouze jej potvrzoval. Ustálila se praxe domovského listu jako dokumentu, který zakládal závazky obce vůči občanům. Většinou byl podepisován starostou, jedním radním a dotýčným občanem.

Poplatky za udělení domovského práva

V případě, že se jednalo o dobrovolné udělení, mohla obec žádat za udělení domovského práva poplatek. Obec mohla v tomto případě stanovit poplatek do výše 1 000,- Kč (u obcí nad 50 000 obyvatel do 2 000,- Kč). Zastupitelstvo obce přihlíželo při stanovení výše poplatku k osobním, rodinným, výdělkovým a majetkovým poměrům žadatele. Poplatek za žádost byl 8,- Kč a domovský list byl vydán po úhradě kolkového poplatku 5,- Kč).²¹

²⁰ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online] 5.8.2009 Sčítání lidu: Domovská příslušnost a další údaje zjišťované při censech v minulosti.[cit. 2016-30-06]. Dostupné na WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/scitani-lidu-domovska-prislusnost-a-dalsi-udaje-zjistovane-pri-censech-v-minulosti.aspx>>

²¹ SBÍRKA ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ STÁTU ČESKOSLOVENSKÉHO. 143 Nařízení k provedení zákona k provedení zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 Sb. z. a n., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním.

4.2.3 Domovské právo z pohledu současné legislativy

Institut domovského práva v historii řešil zákaz vyhoštění z domovské obce a chudinské zaopatření. Aktuálně je tato problematika řešena jinými právními instituty. Stát má vůči svým občanům povinnosti v oblasti sociální podpory, zdravotní péče, sociálního pojištění, ústavní a mezinárodněprávní zakotvení svobody pohybu a pobytu.

Aspekty domovského práva jsou zakotveny v lidsko-právních dokumentech:

- Listina základních práv a svobod (č. 2/1993 Sb.)
- Evropská úmluva o lidských právech (Úmluva o ochraně lidských práv a svobod, vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.)
- Listina základních práv Evropské unie (ze dne 7. 12. 2000, ve znění upraveném 12. 12. 2007)
- Všeobecná deklarace lidských práv (rezoluce Valného shromáždění Organizace spojených národů č. 217/III A z 10. 12. 1948)
- Evropská sociální charta (vyhlášena pod č. 14/2000 Sb. m.s.)
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (vyhlášen pod 120/1976 Sb.)
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.)

Povinnosti dříve „domovské obce“ jsou aktuálně delegovány na stát. Jedná se o zajištění sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, systém sociálního pojištění a podpora zdravotně postiženým osobám. Na centrální právní úpravy navazují koordinační mechanismy na úrovni Evropské unie a jiné mezinárodní smlouvy s třetími státy. Jde například o mezinárodní smlouvy a dohody v oblasti sociálního zabezpečení (pobírání dávek či důchodů u osob pobývajících na území druhé smluvní strany). Tyto smlouvy slouží k usnadnění pohybu občanů, kteří důsledkem přestěhování neztrácí nárok na určité dávky nebo důchody.

5 Legislativní rámec zkoumané problematiky

Problematika evidence obyvatel a úřední adresy se promítá do mnoho legislativních dokumentů. Nejdůležitějšími zákony při řešení této agendy jsou:

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů. V tomto zákoně jsou řešeny orgány vykonávající státní správu na úseku evidence obyvatel. Zákon upravuje problematiku informačního systému evidence obyvatel, zápisy a užívání údajů z informačního systému, zdroje a poskytování údajů včetně uchovávání údajů. V Hlavě II zákona je řešen trvalý pobyt občanů – vymezení pojmu, zaevidování změny trvalého pobytu a zrušení údaje o místu trvalého pobytu.

Další část zákona je věnována problematice rodných čísel – registr rodných čísel, výdajová místa, přidělení rodného čísla, doklad o přiděleném rodném čísle a problematika změny rodného čísla. Zákon upravuje i agendu přestupků a jiných správních deliktů při vedení a užívání informačního systému.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních) definuje postavení obcí jako základního územního samosprávného společenství občanů. Řeší práva a povinnosti občanů obce, hospodaření obce, pravomoc rady a zastupitelstva obce, výkon přenesené a samostatné působnosti obce a spolupráci mezi obcemi. Pro naše téma evidence obyvatel jsou důležitá ustanovení předmětného zákona o názvech obcí, jejich částí, ulic a veřejných prostranství včetně číslování budov.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. V tomto zákoně jsou vymezeny základní zásady činnosti správních orgánů a příslušnost orgánů k vydávání správních rozhodnutí. Zákon podrobně rozpracovává jednotlivé úkony správního orgánu při vedení správního řízení (úkony před zahájení správního řízení, způsoby dokazování, zastavení řízení, rozhodnutí, odvolání a další procesní úkony). Zákon stanovuje způsoby doručování v rámci správního řízení. Podle tohoto zákona postupují ohlašovny v případech správních řízení na zrušení údaje o místu trvalého pobytu občana.

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech definuje pojem občanský průkaz, jaké údaje obsahuje a v jakých případech musí žadatel podat žádost o nový občanský průkaz. Dále jsou zde uvedeny podmínky a postup při vydání tohoto průkazu. V páté části zákona jsou řešeny správní delikty – mimo jiné sankce za přestupkové jednání v případě porušení povinnosti podat žádost o nový občanský průkaz. Zákon úzce souvisí s problematikou evidence obyvatel a to tím, že v případě změny pobytu nebo zrušení údaje o místu trvalého pobytu je občan povinen požádat o vydání nového občanského průkazu.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Občanským zákoníkem se řídí všechna soukromá práva a povinnosti osob, nejsou-li upraveny ve zvláštních zákonech. Občanský zákoník v oblasti rodinného práva rozlišuje tři druhy poměrů mezi rodiči a dětmi: práva osobní povahy, rodičovskou odpovědnost a vyživovací povinnost.²² V kapitole Rodičovská práva a povinnosti je rozpracováno dané téma z pohledu zkoumané problematiky.

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích vymezuje předmět poplatků, poplatníka, placení a osvobození od poplatků. Agendy evidence obyvatel se týkají správní poplatky vymezené v Příloze – Sazebníku, Položka 2:

- písm. c) ohlášení změny místa trvalého pobytu
- písm. d) podání návrhu na zrušení údaje o místu trvalého pobytu podle zákona o evidenci obyvatel
- písm. e) ohlášení ukončení trvalého pobytu na území České republiky

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, vymezuje předmět ochrany, působnost zákona, vymezení pojmů, práva a povinnosti při zpracování osobních údajů, vymezení pojmu citlivé údaje, přístup subjektů k informacím. Při vedení evidence obyvatel je nutné dodržovat povinnosti osob při zpracování a zabezpečení osobních údajů definované v tomto zákoně. Dále zákon řeší postavení a působnost Úřadu pro ochranu osobních údajů a správní delikty na úseku ochrany osobních údajů.

²² ELIÁŠ Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem.* Nakladatelství Sagit, a.s. Ostrava. 1. Vydání. 2012 ISBN 978-80-7208-922-2 str. 370 – 373.

5.1 Ohlašovna a její úkoly

Ohlašovnou se dle zákona o evidenci obyvatel rozumí obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech, úřady městských částí nebo městských obvodů. Ohlašovna má mnoho povinností.

V době narození občana České republiky je povinnost ohlašovny zapsat adresu trvalého pobytu dítěte. Touto adresou může být adresa trvalého pobytu matky nebo adresa, trvalého pobytu otce (v případě, že matka není občankou ČR). V případě, že není známá, nebo je adresa pobytu matky utajená, bude trvalý pobyt dítěte na adrese sídla ohlašovny v územním obvodu, ve kterém se narodilo.

V případě, že se občan po ukončení pobytu v zahraničí nebo při nabytí státního občanství České republiky nemá kam přihlásit k trvalému pobytu, ohlašovna zapíše adresu sídla ohlašovny podle posledního registrovaného trvalého pobytu na území ČR.

Každý občan má povinnost hlásit změnu trvalého pobytu. Změna se provádí na základě občanem vyplněného přihlašovacího lístku (viz. Příloha č. 1) a zaplacením správního poplatku.²³ Změnu trvalého pobytu za osobu mladší 15 let činí rodič či jiný zákonný zástupce, tato osoba je osvobozena od správního poplatku.

Ohlašovna zjistí, zda osoba, která hlásí změnu místa trvalého pobytu je oprávněnou osobou – tj. zda je vlastníkem či má nájemní (podnájemní) vztah k předmětné nemovitosti. V případě, že tomu tak není, je nutné, aby se s přihlašovaným dostavila oprávněná osoba a udělila souhlas s přihlášením, případně aby přihlašovaný předložil písemný souhlas oprávněné osoby s jeho úředně ověřeným podpisem. Po uhrazení správního poplatku za změnu místa trvalého pobytu ohlašovna oddělí příslušný roh občanského průkazu a vydá Potvrzení o změně místa trvalého pobytu – Příloha č. 2. Tento správní poplatek se vybírá podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění. Platby poplatků jsou příjmem do rozpočtu obce.

Občanský průkaz spolu s vydaným Potvrzením o změně místa pobytu může občan používat jako platný OP. Podle zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech je však povinen do 15 pracovních dnů ode dne změny pobytu požádat o vydání nového

²³ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online] 26.5.2010 Metodická pomoc-dokumenty.[cit. 2016-07-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-postupu-ohlasoven-pri-zapisu-udaje-o-adrese-mista-trvaleho-pobytu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> >

občanského průkazu. Do vydání nového občanského průkazu se občan prokazuje původním s Potvrzením o změně místa trvalého pobytu. Změnu trvalého pobytu může za občana provést jiná osoba, prokáže-li ohlašovně úředně ověřenou plnou moc k provedení této změny.

Ohlašovna zaneše příslušnou změnu místa trvalého pobytu do informačního systému evidence obyvatel.

Dle § 10 odst. 7 zákona o evidenci obyvatel ohlašovna oznámí vlastníku objektu, do kterého přihlásila občany, změnu v počtu přihlášených osob k trvalému pobytu ve lhůtě 15 dnů od zaevidování změny. Vlastníku předmětné nemovitosti sdělí jméno, příjmení a datum narození oprávněné osoby. Oprávněnou osobou se rozumí osoba starší 18 let, svéprávná, která je oprávněna užívat dotčený objekt nebo jeho vymezenou část.

Ohlašovna má povinnost sdělit na písemnou žádost vlastníku objektu jméno, příjmení a datum narození občanů, k nimž vede údaje o místě trvalého pobytu, odpovídající adrese objektu. Toto sdělení musí být vlastníku doručeno do vlastních rukou.²⁴

Nejen změnu trvalého pobytu musí občan hlásit, další povinností občana je ukončit trvalý pobyt na dané adrese. Ukončení občan oznamuje písemně na ohlašovně, která má povinnost zaznamenat tuto skutečnost do Informačního systému evidence obyvatel. Ohlašovna v souladu s § 12 zákona o evidenci obyvatel rozhodne o zrušení údaje o místu trvalého pobytu. Pro správní řízení na zrušení údaje o místu trvalého pobytu občana použije zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění. Zrušení údaje o místu trvalého pobytu uvede ohlašovna v informačním systému. Ohlašovna jako zapisovatel údajů do informačního systému odpovídá za správnost a úplnost zapisovaných údajů.

Ohlašovny vedou odděleně abecedně řazené přihlašovací lístky k trvalému pobytu.

Odděleně se vede evidence:

- a) běžná, ve které jsou založeny přihlašovací tiskopisy občanů, kteří mají trvalý pobyt ve správním obvodu ohlašovny,
- b) odkládací, ve které jsou založeny přihlašovací tiskopisy občanů s posledním trvalým pobytem ve správním obvodu ohlašovny, kteří ukončili trvalý pobyt na území

²⁴ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů §10

České republiky, zemřeli nebo pozbyli státní občanství České republiky a tiskopisy občanů, kteří ohlásili změnu místa trvalého pobytu.²⁵

Přihlašovací tiskopisy občana, který ohlásil změnu trvalého pobytu ve správním obvodu ohlašovny, jsou vedeny společně s předchozím přihlašovacím tiskopisem. Pokud občan sdělí ohlašovně písemně ukončení trvalého pobytu na území ČR. Tuto skutečnost ohlašovna zaznamená na přihlašovacím tiskopisu a písemné sdělení občana připojí k přihlašovacímu lístku.

Ohlašovna zachází s přihlašovacími tiskopisy tak, aby byly chráněny osobní údaje v nich uvedené před neoprávněným zásahem. Ohlašovna je povinna přijmout opatření proti neoprávněnému přístupu k vedeným osobním údajům. Dále je povinna chránit přihlašovací tiskopisy před změnou, zničením, ztrátou, neoprávněnými přenosy, neoprávněnému zpracování.²⁶

Uchovávání údajů

Údaje a písemné výstupy z evidence obyvatel se uchovávají v souladu s § 9 zákona o evidenci obyvatel a zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, v platném znění. Po úmrtí občana nebo prohlášení osoby za mrtvou se údaje v informačním systému uchovávají po dobu 75 let (§ 9 odst. 1 zákona o evidenci obyvatel). Další písemnosti v agendě evidence obyvatel se uchovávají podle příslušného Spisového a skartačního řádu.

5.2 Pojem úřední adresa

Jedná se o adresu sídla příslušné ohlašovny, která občanovi ve svém správním obvodu zrušila trvalý pobyt. V souladu s § 10 odst. 5 zákona o evidenci obyvatel je po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého pobytu místem trvalého

²⁵ Směrnice Ministerstva vnitra č. 5 č.j. MV-108001-48/SC-2011 ze dne 13. prosince 2011, ve znění směrnice Ministerstva vnitra č. 1, č.j. MV-1802-28/SC-2016 ze dne 7. března 2016. Čl. 1

²⁶ Směrnice Ministerstva vnitra č. 5 č.j. MV-108001-48/SC-2011 ze dne 13. prosince 2011, ve znění směrnice Ministerstva vnitra č. 1, č.j. MV-1802-28/SC-2016 ze dne 7. března 2016. Čl. 2

pobytu občana sídlo příslušné ohlašovny. Tuto adresu má občan uvedenu i v občanském průkazu jako adresu trvalého pobytu. Pojem úřední adresa se nevyskytuje v žádném legislativním dokumentu, ale jedná se o známý pojem užívaný ve veřejné správě i soukromém sektoru, tudíž bude v této práci používán. Jak již bylo zmíněno, jedná se o adresu v sídle ohlašovny příslušné obce.

5.3 Oblast správního řízení – rušení údaje o místu trvalého pobytu

Správní řízení zrušení údaje o místu trvalého pobytu se vede podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, jelikož zvláštní zákon nestanoví jiný postup. „Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má anebo nemá.“²⁷

Zrušení údaje o místu trvalého pobytu řeší § 12 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, v platném znění, ten stanoví, že ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místu trvalého pobytu:

- a) byl-li zápis proveden na základě pozměněných, neplatných, neúplných nebo padělaných dokladů nebo nesprávně uvedených skutečností,
- b) byl-li objekt, na jehož adrese je občan hlášen k trvalému pobytu, odstraněn nebo zanikl nebo je podle zvláštních právních předpisů nezpůsobilý k užívání za účelem bydlení, nebo
- c) zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část.

²⁷ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád – část Druhá, Obecná ustanovení o správním řízení, Hlava I., § 9

Ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místu trvalého pobytu podle odst. 1 písm. c) jen na návrh vlastníka objektu nebo jeho vymezení části nebo na návrh oprávněné osoby. Navrhovatel je povinen existenci důvodů ohlašovně prokázat.²⁸

Správní řízení rušení údaje o místu trvalého pobytu vede dle § 15 správního řádu oprávněná úřední osoba. Jedná se o úředníka ohlašovny, který je k tomuto úkonu pověřen svým nadřízeným.

5.3.1 Fáze správního řízení

A. Zahájení

správní řízení je zahájeno:

- na žádost dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel. Správní řízení je zahájeno dnem doručení žádosti správnímu orgánu.
- z moci úřední dle § 12 odst. 1 písm. a), b) zákona o evidenci obyvatel. Správní řízení je zahájeno doručením oznámení o zahájení řízení účastníkovi řízení.

Účastníkem jednání může být osoba svéprávná, která má procesní způsobilost. Účastník řízení se může na základě plné moci nechat zastupovat jinou osobou. Nezletilý zastupuje v řízení zákonný zástupce. Pokud je účastníkem řízení osoba neznámého pobytu, ustanovuje se jí pro potřeby správního řízení opatrovník. Opatrovník by měl být nejlépe z okruhu blízkých osob. Dle zavedené praxe by neměl být opatrovníkem ustanovován pracovník příslušného úřadu.

K příslušnému správnímu řízení se dle § 17 správního řádu vede spis, který musí obsahovat předepsané náležitosti - spisovou značku, označení úřední osoby, písemnosti a přílohy. Jednotlivé písemnosti založené ve spise musí být označeny v souladu se zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, ve znění pozdějších předpisů jednoznačným identifikátorem, který musí být s dokumentem spojen – podací razítko, čárový kód.

²⁸ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů § 12 odst. 2

Správní poplatek

Hradí navrhovatel při podání návrhu. Jedná se o 100,- Kč za každou osobu, které má být trvalý pobyt zrušen (Položka 2 d) zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, v platném znění. V případě neuhrazení správního poplatku vydává správní orgán Výzvu k zaplacení podle § 5 odst. 2 zákona o správních poplatcích, v platném znění.

B. Průběh řízení

Jedná se o nejdůležitější fázi správního řízení, při průběhu řízení probíhá dokazování.

„K provedení důkazů lze užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.“²⁹

Správní orgán posoudí oprávněnost podání návrhu. Za oprávněnou osobu, která podává návrh na zrušení údaje o místu trvalého pobytu se podle § 10 odst. 6 písm. c) zákona o evidenci obyvatel považuje osoba starší 18 let, svéprávná, která je oprávněna užívat objekt nebo jeho vymezenou část, anebo je provozovatelem ubytovacího zařízení. Navrhovatel (oprávněná osoba) musí existenci zániku užívacího práva a neužívání objektu ohlašově prokázat.³⁰

Důkazy:

➤ listiny - § 53 správního řádu

Pokud má účastník dodat listinu, je k tomu vyzván správním orgánem usnesením, které se doručuje jenom jemu. Ve výroku musí být uvedena lhůta, ve které účastník řízení musí listinu doložit. Odůvodnění by mělo obsahovat důsledky v případě nečinnosti.

➤ ohledání - § 54 správního řádu

Tento typ důkazu lze použít při prokazování neexistence stavby, neužívání objektu nebo je-li objekt prázdný. Účastníci řízení musí být o dokazování včas vyrozuměni. O ohledání je nutno vyhotovit protokol se všemi náležitostmi - § 18 správního řádu.

²⁹ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád § 51 odst. 1

³⁰ Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a o změně některých zákonů § 12 odst.2

➤ **ústní jednání** - §49 správního řádu

Správní orgán nemá povinnost ho nařídit. V případě, že bude ústní jednání provedeno, je nutné o něm včas informovat účastníky řízení. Účastníkům řízení se zasílá předvolání dle § 59 správního řádu. V jeho průběhu může ohlašovna získat doplňující informace od navrhovatele a vyjádření účastníka, jemuž je údaj o místu trvalého pobytu rušen.

➤ **svědecká výpověď** - § 55 správního řádu

Použití svědecké výpovědi jako důkazu, navrhuje účastník řízení. Většinou se jí prokazuje neuzívání předmětného objektu. Svědci jsou předvoláni podle § 59 správního řádu. O dokazování svědeckou výpovědí musí být účastníci včas vyrozuměni. Ze svědecké výpovědi je vyhotoven protokol dle § 18 správního řádu.

Dokazování je velmi důležitým krokem správního řízení. Musí být zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Nesmí být provedeno v rozporu se zákonem. V takovém případě nelze k takto získaným důkazům přihlížet.

C. Zastavení řízení

Správní řízení rušení údaje o místu trvalého pobytu se zastavuje usnesením z důvodů dle § 66 správního řádu a to v následujících případech:

- navrhovatel vzal žádost zpět
- žádost je právně nepřípustná
- účastník neodstranil nedostatky
- navrhovatel nezaplatil správní poplatek
- úmrtí
- žádost se stala bezpředmětnou

D. Rozhodnutí ve věci

Podklady pro rozhodnutí

§ 50 správního řádu stanoví: „Podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně

známé.“ Správní orgán na základě volného hodnocení podkladů v souladu s § 50 odst. 2 správního řádu dospěje k rozhodnutí.

5.3.2 Rozhodnutí

Formální náležitosti rozhodnutí:

dle § 69 správního řádu musí písemné vyhotovení rozhodnutí obsahovat označení rozhodnutí, označení správního orgánu, který rozhodnutí vydal, číslo jednací, datum vyhotovení, otisk úředního razítka, jméno, příjmení, funkci a podpis oprávněné úřední osoby.

▪ *výrok:*

§ 68 odst. 2 správního řádu stanoví, že ve výrokové části se uvede:

- řešení otázky, která je předmětem řízení
- právní ustanovení, podle kterého bylo rozhodováno
- označení účastníků řízení
- lhůta ke splnění povinnosti, popřípadě jiné údaje potřebné k jejímu řádnému splnění
- odůvodnění
- poučení o odvolání

▪ *odůvodnění*

§ 68 odst. 3 správního řádu odůvodnění obsahuje:

- důvody výroku
- podklady, na základě kterých bylo rozhodnuto
- úvahy, kterými se správní orgán řídil při hodnocení podkladů a při výkladu právních předpisů
- sdělení, jak se správní orgán vypořádal s návrhy a námitkami účastníků a s jejich vyjádřením k podkladům rozhodnutí

▪ *poučení o odvolání*

§ 68 odst. 5 správního řádu říká, že „ v poučení se uvede, zda je možné proti rozhodnutí podat odvolání, v jaké lhůtě je možno tak učinit, od kterého dne se tato lhůta počítá, který správní orgán o odvolání rozhoduje a u kterého správního orgánu se odvolání podává“

Oznámení o rozhodnutí

Rozhodnutí se oznámí ústně (§ 67 odst. 2 správního řádu) nebo písemně (§ 19-25 správního řádu). Ústně se vyhlásí celé rozhodnutí včetně poučení o odvolání. O vyhlášení rozhodnutí se provede do spisu záznam. V případě správního řízení rušení údaje o místu trvalého pobytu se ve většině případů doručuje písemně do vlastních rukou, případně zmocněnci nebo opatrovníkovi.

5.3.3 Opravné prostředky

- **řádné:** proti nepravomocným rozhodnutím

Jedná se dle § 81 správního řádu o **odvolání**. Správní orgán posoudí, zda je včasné a přípustné. O podaném odvolání vyrozumí ostatní účastníky (§ 86 správního řádu).

Zašle jim stejnopis podaného odvolání a vyzve je, aby se k němu v přiměřené lhůtě, která nesmí být kratší než pět dnů, vyjádřili. Toto neplatí v případě opožděného nebo nepřípustného odvolání.

Správní orgán, který vydal napadené rozhodnutí zašle spis odvolacímu orgánu:

- v případě opožděného nebo nepřípustného odvolání do 10 dnů
- v případě včasného a přípustného odvolání do 30 dnů

Odvolacímu orgánu je nutné zaslat originál spisové dokumentace včetně stanoviska k námitkám uvedeným v odvolání případně s odůvodněním opožděnosti nebo nepřípustnosti odvolání.

Odvolání lze řešit: autoremedurou, která je řešena v § 87 správního řádu. Rozhodnutí o odvolání vydá správní orgán, který vydal napadené rozhodnutí. Rozhodnutí musí vyhovět v plném rozsahu a musí s ním souhlasit všichni ostatní účastníci.

Rozhodnutím o odvolání, dle § 90 správního řádu rozhodne nadřízený správní orgán a to tak, že:

- rozhodnutí zruší a řízení zastaví
- rozhodnutí zruší a věc vrátí k novému projednání
- rozhodnutí změní

- odvolání zamítne a napadené rozhodnutí potvrdí

- **mimořádné** - proti pravomocným rozhodnutím

- **přezkumné řízení** - tato problematika je řešena v §§ 94 – 99 správního řádu. Správní orgány přezkoumají řízení z moci úřední v případě podezření, že vydané rozhodnutí není v souladu s právními předpisy.

- **obnova řízení** - dle §§ 100 – 102 správního řádu může být obnova řízení na žádost účastníka (v případě, že vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti, které nemohl uplatnit v předchozím jednání a domnívá se, že by vedly k jeho prospěchu).

- **přezkoumání soudem**

Žaloba je řešena správním soudnictvím v souladu se zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. V průběhu řízení se zkoumá zákonnost procesu a rozhodnutí.

5.4 Doručování a exekuce

Doručování

Písemnost doručuje dle § 19 správního řádu správní orgán, který ji vyhotovil. Může tak učinit sám – prostřednictvím obecního úřadu nebo prostřednictvím policejního orgánu podle místa doručení. Je-li k řízení příslušný orgán obce, může písemnost doručit prostřednictvím obecní policie. Písemnost lze doručit také prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

Doručování fyzickým osobám

Fyzické osobě se písemnost doručuje dle správního řádu na adresu pro doručování, na adresu jejího trvalého pobytu, ve věcech podnikání do místa podnikání, nebo při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na její elektronickou adresu. Fyzické osobě lze doručit kdekoliv, kde bude zastižena.

Doručování právnickým osobám

Právnické osobě se písemnost doručuje dle správního řádu na adresu pro doručování, na adresu jejího sídla nebo sídla její organizační složky. Při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě se doručuje na elektronickou adresu právnické osoby.

Doručování veřejnou vyhláškou

Dle § 25 odst. 1 správního řádu se veřejnou vyhláškou doručuje osobám neznámého pobytu nebo sídla a osobám, jímž se prokazatelně nedaří doručovat. Doručení veřejnou vyhláškou se provede tak, že se písemnost, popřípadě oznámení o možnosti převzít písemnost, vyvěsí na úřední desce správního orgánu, který písemnost doručuje. Písemnost nebo oznámení se zveřejní též způsobem umožňujícím dálkový přístup („elektronická úřední deska“). Dle § 25 odst. 2 správního řádu se patnáctým dnem po vyvěšení písemnost považuje za doručenou.

V případě, že je adresát o uložení písemné zásilky obeznámen a zásilku si nevyzvedne, použije se dle § 24 odst. 1 tzv. **fikce doručení**. V případě, že si adresát písemnou zásilku nevyzvedne ve lhůtě 10 dní ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, písemnost se považuje za doručenou posledním dnem této lhůty.

Účastník řízení si může pro dané správní řízení určit adresu, na kterou si přeje doručovat písemnosti. Další možností k doručování, kterou správní orgán použije je doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na elektronickou adresu. Pokud si účastník řízení neurčí adresu na doručování a nemá elektronickou adresu, zkoumá správní orgán, zda nemá v informačním systému zavedenu adresu, na kterou mu mají být doručovány písemnosti dle § 10b zákona o evidenci obyvatel. V případě, že nikoliv, doručuje správní orgán na adresu trvalého pobytu, kterou má účastník zaevidovanou v informačním systému evidence obyvatel. Správní orgán může účastníkovi řízení doručovat i tam, kdekoliv bude zastižen.

Exekuce

Exekuce řeší část druhá, hlava jedenáctá Správního řádu. „Pokud povinný, kterému byla exekučním titulem uložena povinnost peněžitého či nepeněžitého plnění, dobrovolně

neplní, použije se exekuce. Exekučním správním orgánem je správní orgán, který je podle správního řádu či zvláštního zákona oprávněn k exekuci.”³¹

Rozlišujeme:

1. exekuce na peněžité plnění

Exekučním orgánem v tomto případě je příslušný správce daně. Finanční úřad na žádost oprávněného správního orgánu či osoby oprávněné z exekučního titulu provede exekuci peněžitého plnění. Například na žádost obecního úřadu provede exekuci příslušný Finanční úřad, který postupuje podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, v platném znění.³²

2. exekuce na nepeněžité plnění

Exekučním orgánem, který je příslušný pro exekuci na nepeněžité plnění je správní orgán moci výkonné, který vydal rozhodnutí v prvním stupni. Mohou jím být obecní úřady, krajské úřady, případně jiné orgány územního samosprávného celku, které vydaly příslušné rozhodnutí v prvním stupni.³³

5.5 Rodičovská práva a povinnosti

Vzájemné vztahy, práva a povinnosti rodičů a dětí řeší Občanský zákoník v Oddílu 3 v §§ 855 – 923 Rodiče a dítě:

Pododdíl 1 – Obecná ustanovení

Pododdíl 2 – Osobní jméno a příjmení dítěte

Pododdíl 3 - Rodičovská odpovědnost

Pododdíl 4 - Vyživovací povinnost

Dle § 885 občanského zákoníku mají rodiče a děti vůči sobě navzájem práva a povinnosti. Účelem povinností a práv k dítěti je zajištění morálního a hmotného

³¹ PRUDILOVÁ Miroslava. Správní řád s komentářem. Účinný od 1. 1. 2006. TSM, spol. s.r.o. 2005. 180 s. ISBN 80-239-4260-3 str. 31.

³² PRUDILOVÁ Miroslava. Správní řád s komentářem. Účinný od 1. 1. 2006. TSM, spol. s.r.o. 2005. 180 s. ISBN 80-239-4260-3 str. 32.

³³ PRUDILOVÁ Miroslava. Správní řád s komentářem. Účinný od 1. 1. 2006. TSM, spol. s.r.o. 2005. 180 s. ISBN 80-239-4260-3 str. 32.

prospěchu dítěte. „Povinnosti a práva rodičů spojená s osobností dítěte a povinnosti a práva osobní povahy vznikají narozením dítěte a zanikají nabytím jeho zletilosti.“³⁴

§ 886 říká, že žije-li dítě s rodiči nebo některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, podílí se i ono na péči o chod domácnosti. Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě peněžitými příspěvky, má-li vlastní příjem, anebo oběma způsoby.

Pokud jde o délku doby, po kterou lze dítěti ukládat domácí povinnosti je známo, že se často stává, že zletilé děti svůj podíl na chodu domácnosti odmítají. Že mají povinnost přispívat na domácnost peněžně i svými výkony, lze dovodit i ze současné právní úpravy. Vzhledem k situaci, kdy není jasně definovaná doba této povinnosti, vznikají v praxi problémy.³⁵

Podá-li rodič, kterému svědčí neodvozené právo užívání k bytu, žádost o zrušení údaje o místě trvalého pobytu dítěte (odvozeného uživatele bytu), prokazuje zánik užívacího práva dítěte k bytu předložením odvolání souhlasu s užíváním bytu pro tohoto odvozeného uživatele – Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013, čj. 9 As 121/2012 – 47. Skutečnost, že rodič má vůči dítěti vyživovací povinnost, neznamená překážku odvolání souhlasu rodiče s odvozeným užíváním bytu dítěti. Z výše uvedeného rozsudku vyplývá, že při posuzování podmínky zániku užívacího práva je nutné, aby správní orgán určil, zda odhlašovaná osoba má odvozený či neodvozený titul k užívání bytu. V případě, že je právo užívání bytu odhlašované osoby odvozeno od souhlasu odhlašovatele, k prokázání zániku užívacího práva je nutné doložit pouze odvolání tohoto souhlasu.³⁶

U nezletilých a zletilých nezaopatřených dětí je pak nutné individuálně posoudit rozsah vyživovací povinnosti rodičů. Uvedený rozsudek projednával zrušení trvalého pobytu nezletilému na adrese otce (odhlašovatel byl otec). Nezletilý byl soudem svěřený do

³⁴ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník § 856

³⁵ ELIÁŠ Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Nakladatelství Sagit, a.s. Ostrava. 1. Vydání. 2012 ISBN 978-80-7208-922-2 str. 383.

³⁶ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozhodnutí správních soudů. [online] 2003-2010 [cit. 2016-10-24].

Dostupné na

WWW:<<http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&cislofull=9+As+121%2f2012-47&pagesource=0>>.

výchovy matky (otec platil výživné). Odhlašovaný se fakticky zdržoval na adrese matky.³⁷ Přestože otec má ke svému nezletilému potomku vyživovací povinnost, bylo zrušení údaje o místu trvalého pobytu nezletilého na adrese otce v souladu se zákonem o evidenci obyvatel.

Otázka rušení údaje o místu trvalého pobytu zletilého nezaopatřeného potomka je v mnoha případech složitá a někteří rodiče, kteří neuspějí ve správním řízení zrušení trvalého pobytu potomka, přistoupí k podání žaloby na vyklizení bytu.

5.6 Navrhované změny zákona o evidenci obyvatel

Zákon o evidenci obyvatel procházel častými novelizacemi a to vedlo k rozhodnutí vytvořit nový zákon.

Mezi problémy současné právní úpravy zákonodárci zařazují hlavně vysoký počet občanů, kteří mají hlášený trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny. Dále také fakt, že úřední adresu mají evidovanou občané, kteří nezískají souhlas vlastníka nemovitosti k ohlášení místa trvalého pobytu. Tyto případy vedou k neinformovanosti státní správy, jelikož se jedná o rozdíl mezi trvalým pobytem a faktickou adresou, na které se občan zdržuje. Dalším problémem v současné právní legislativě je fakt, že občané, kteří žijí v nemovitosti, která není určená k bydlení, se do ní nemohou přihlásit – jedná se například o ateliéry. I to by měla novela zákona občanům umožnit.

Zásadní změny na úseku evidence obyvatel³⁸

- Změna charakteru trvalého pobytu z evidenčního na ohlašovací
- Možnost přihlásit si trvalý pobyt i do nebytového prostoru
- S užívacím právem k nemovitosti automaticky spojit i právo přihlásit si na danou adresu trvalý pobyt

³⁷ NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozhodnutí správních soudů. [online] 2003-2010 [cit. 2016-10-24]. Dostupné na

WWW:<<http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&cislofull=9+As+121%2f2012-47&pagesource=0>>.

³⁸ JUDr. NĚMEC Zdeněk. *Školení Ministerstva vnitra. Informace o přípravě návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel*. 5.5.2015. Praha

*Navrhují se dvě varianty povinnosti hlášení k trvalému pobytu.*³⁹

1. Občan bude mít povinnost přihlásit si trvalý pobyt na adrese, na které se skutečně zdržuje – toto právo by měl na základě užívacího titulu. Vlastník či jiná oprávněná osoba by mu to musela umožnit.
2. Ohlašovací povinnost by měl jak občan, který by si trvalý pobyt na dané adrese přihlašoval, tak vlastník či jiná oprávněná osoba, která by mu nemovitost přenechala k užívání. Tuto povinnost by šlo též splnit nájemní smlouvou nebo potvrzením vlastníka nemovitosti.

Další navrhovaná změna, která by mohla vést ke snížení počtu osob s úřední adresou, se týká občanů, kteří jsou vlastníky či spoluvlastníky nemovitosti. V případě, že u těchto občanů dojde ke zrušení údaje o místě trvalého pobytu a nesplní v 3leté lhůtě svoji ohlašovací povinnost, budou úředně přihlášení k trvalému pobytu na adresu této nemovitosti.

Nová právní úprava též počítá se **zavedením institutu přechodného pobytu**. Ten by byl využit v případě, že občan má v úmyslu se na adrese přechodného pobytu zdržovat pouze dobu nezbytně nutnou, po kterou trvá účel nahlášení tohoto pobytu. Může to být například doba studia, doba trvání pracovních, studijních nebo léčebných pobytů aj. O přechodném pobytu se dá hovořit v případě, kdy pobyt mimo místo trvalého pobytu přesáhne dobu minimálně 90 dnů.

I v případě hlášení přechodného pobytu jsou navrhovány dvě varianty, stejně jako u návrhu hlášení trvalého pobytu. První varianta stanoví povinnost hlásit se k přechodnému pobytu pouze občanovi (vlastník nebo oprávněná osoba má povinnost přihlášení umožnit). Druhá varianta ukládá ohlašovací povinnost jak občanovi, tak vlastníkovu nemovitosti. Na adresu přechodného pobytu by se občanům doručovaly písemnosti (byl by zrušen institut doručovací adresy).

Fiktivní pobyt na úřední adrese by sloužil pouze k určení místní příslušnosti a pro doručování oznámení o uložení zásilky. S úřední adresou by se nespojovala práva vyplývající ze zvláštních právních předpisů vztahujících se k trvalému pobytu.

³⁹ JUDr. NĚMEC Zdeněk. *Školení Ministerstva vnitra. Informace o přípravě návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel*. 5.5.2015. Praha

K projednávání přestupků na úseku evidence obyvatel by byly příslušné všechny obecní úřady. Občanům by mohla být udělena za porušení povinnosti pokuta do výše 15.000,- Kč.⁴⁰

Jako výhody nové právní úpravy se spatřuje spravedlivější rozdělení státního příspěvku na výkon přenesené působnosti obce, přesnější údaje o občanech pro krizové plány (evakuační, povodňový), efektivnější vybírání místních poplatků (za odvoz komunálních odpadů aj.) a dosažitelnost občanů v důsledku snadnějšího doručování písemností. Hlavní výhoda pro občana je fakt, že vlastník nemovitosti musí občanovi umožnit nahlásit si trvalý pobyt na adrese nemovitosti, ve které se skutečně zdržuje.⁴¹

⁴⁰ JUDr. NĚMEC Zdeněk. *Školení Ministerstva vnitra. Informace o přípravě návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel.* 5.5.2015. Praha

⁴¹ JUDr. NĚMEC Zdeněk. *Školení Ministerstva vnitra. Informace o přípravě návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel.* 5.5.2015. Praha

6 Praktická část (vlastní práce)

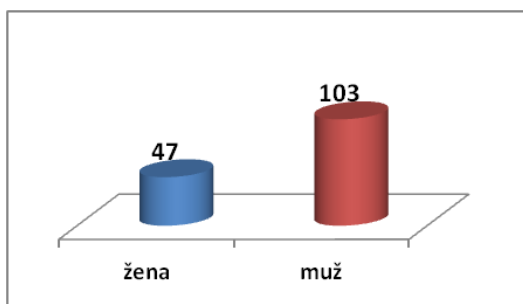
Výzkumné šetření

Dotazníkové šetření probíhalo na území města Březnice, okres Příbram, Středočeský kraj. Částmi obce jsou: Březnice, Bor, Dobrá Voda, Přední Poříčí, Zadní Poříčí a Martinice. Katastrální výměra města je 1946 ha, počet občanů k 1. 1. 2016 byl 3485. Respondenti obou dotazníkových šetření byli vybráni tak, aby byla zachována různorodost pohlaví a věku. Oslovení respondenti souhlasili s vyplněním předmětných dotazníků. Bylo osloveno 150 respondentů, aby byl vzorek dostatečně vypovídající. Dotazníková šetření jsou hlavní metodou praktické části diplomové práce. Zjištěná data vedla k objasnění institutu úřední adresy a jejích dopadů na osoby samé, občany, veřejnou správu a její úřední činnost.

6.1 Dotazník osoby s „úřední adresou“

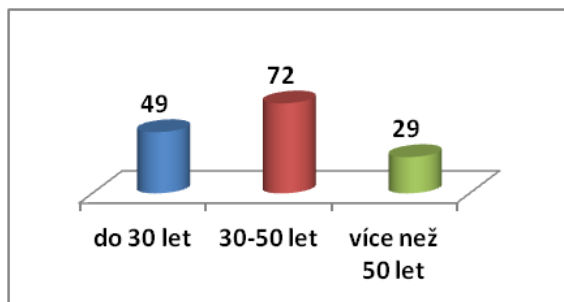
Dotazník - osoby s trvalým pobytem v sídle ohlašovny (s tzv. úřední adresou). Dotazníkového šetření se zúčastnilo 150 občanů, kteří mají trvalý pobyt hlášen v sídle ohlašovny města Březnice.

Otázka č. 1. Vaše pohlaví?

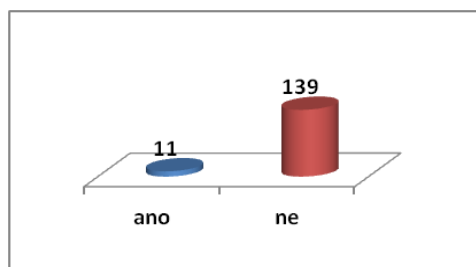
Z grafu je patrné, že se dotazníkového šetření zúčastnilo celkem 150 osob, z toho 103 mužů a 47 žen, které mají trvalý pobyt hlášen v sídle ohlašovny.

Otázka č. 2. Kolik vám je let?

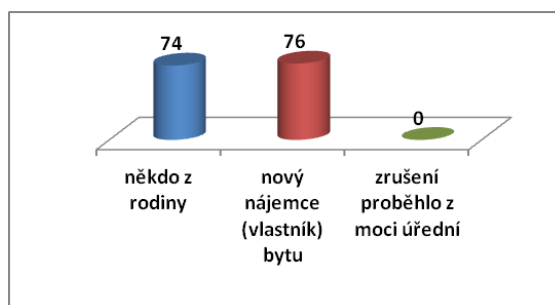
Z dotazovaného vzorku respondentů je jich nejvíce ve věku 30 – 50 let (tedy ve středních letech).

Otázka č. 3. Jste vlastníkem nemovitosti – domu, bytu, bytového či nebytového prostoru?

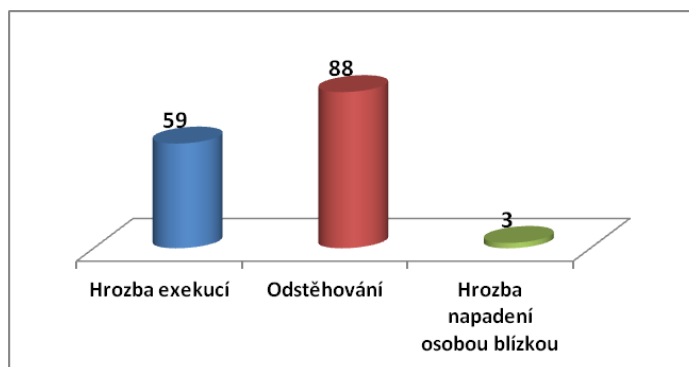
Pouze 11 ze 150 dotázaných osob s trvalým pobytem na ohlašovně jsou vlastníci nemovitosti.

Otázka č. 4. O zrušení Vašeho trvalého pobytu požádal?

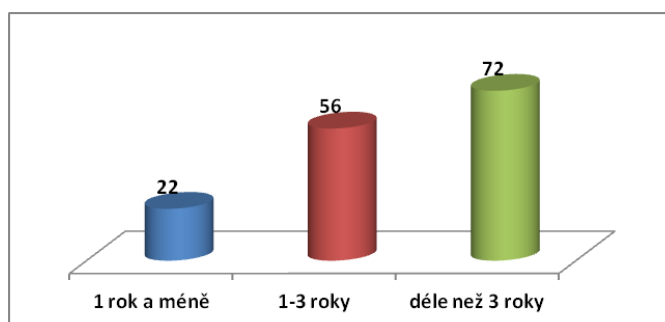
O zrušení trvalého pobytu u dotazovaného vzorku osob ve většině případů žádal nový nájemce nebo vlastník předmětné nemovitosti. Dalším častým navrhovatelem správního řízení na zrušení údaje o místu trvalého pobytu je rodinný příslušník. Nejčastěji se jedná o rodiče, kteří žádají o zrušení pobytu svých dětí. Ve výjimečných případech jsou žadatelé prarodiče nebo ostatní rodinní příslušníci.

Otázka č. 5 Důvod rušení Vašeho trvalého pobytu?

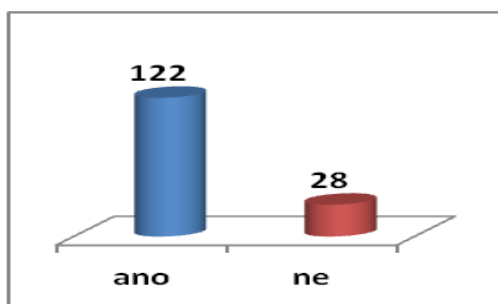
Důvodem vedoucím k podání návrhu na zrušení pobytu je ve většině případů odstěhování dotyčné osoby z místa trvalého pobytu nebo strach majitelů nemovitosti z exekuce, která hrozí přihlášenému na dané adrese (nájemník, člen rodiny). Jak dokazuje zjištěný výsledek, jsou tyto dva důvody nejčastější. Pouze tři dotazovaní uvedli důvod rušení trvalého pobytu strach z napadení osobou blízkou.

Otázka č. 6. Jak dlouho máte úřední adresu?

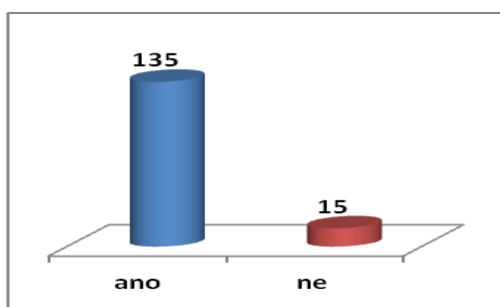
Většina z dotazovaných osob má úřední adresu déle než tři roky.

Otázka č. 7. Věděl (a) jste o tom, že probíhá správní řízení na zrušení vašeho trvalého pobytu?

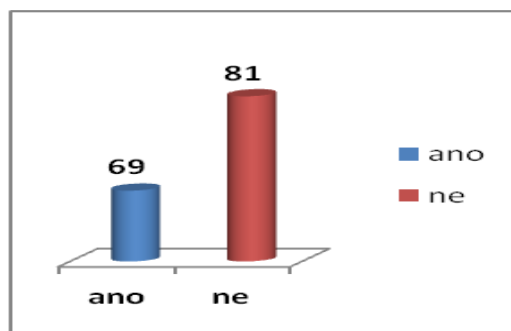
Pouze 28 z celkového počtu 150 dotazovaných se dozvědělo o zrušení trvalého pobytu až po ukončení správního řízení. Jednalo se o osoby, jejichž aktuální pobyt nebyl správnímu orgánu znám.

Otázka č. 8. Nechal (a) jste si po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu vyhotovit nový občanský průkaz?

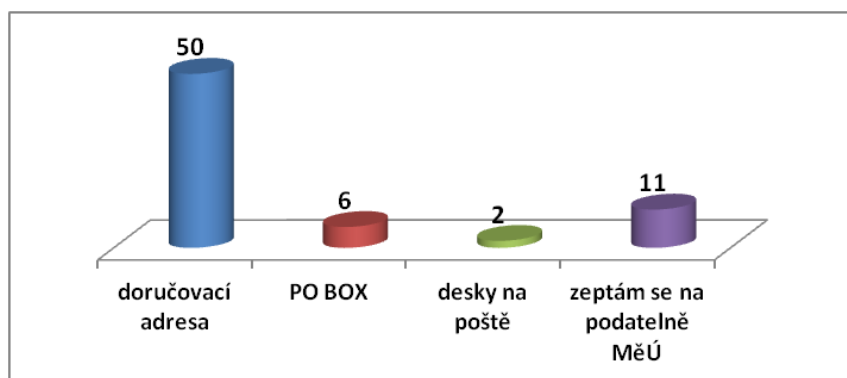
Naprostá většina občanů (135 ze 150 dotazovaných) si po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu nechala vyhotovit nový občanský průkaz, ve kterém mají trvalý pobyt v sídle ohlašovny.

Otázka č. 9. Zajistil (a) jste si náhradní způsob doručování písemností?

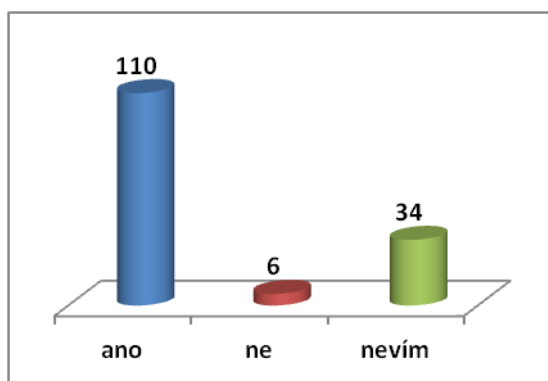
Celkem 54 % občanů, kteří mají úřední adresu, si nezajistilo žádný náhradní způsob doručování písemností.

Otázka č. 10. V případě, že ano – jaký?

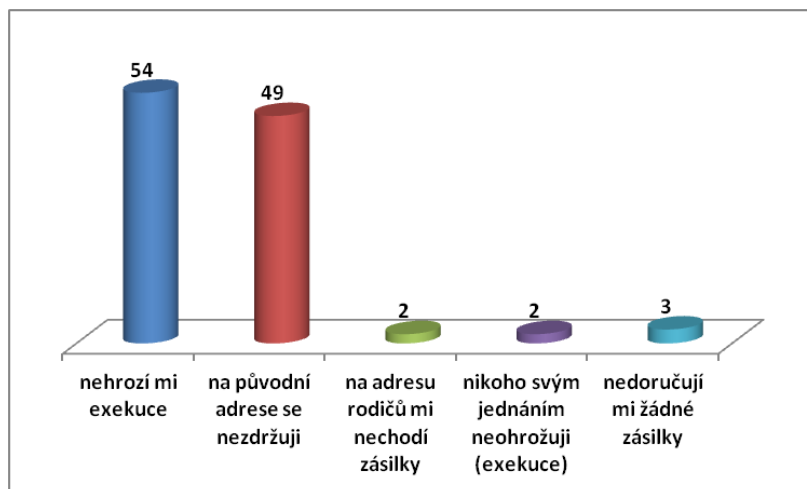
Ti dotazovaní, kteří si zajistili náhradní způsob doručování písemných zásilek, většinou využili možnosti nahlášení dosílací adresy na poště (doručovací adresa). Jen výjimečně si zařídili P. O. BOX nebo desky na poště. Necelé 1% respondentů řeší situaci doporučených zásilek tím, že učiní dotaz na podatelně městského úřadu, zda zde nemají uloženou výzvu k vyzvednutí doporučené zásilky.

Otázka č. 11. Splnilo přihlášení na úřední adresu svůj účel?

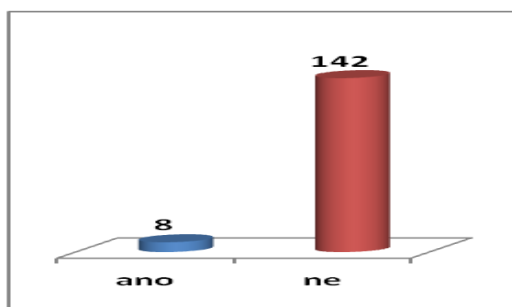
Naprostá většina dotazovaných vnímá úřední adresu pozitivně. Pouze šest ze 150 osob vnímá tuto adresu negativně.

Otázka č. 12. V případě, že ano – uveďte důvod

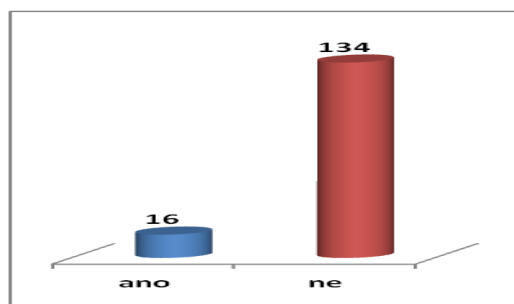
59 % osob vnímá úřední adresu pozitivně z důvodu, že se domnívají, že jim nehrozí exekuce. Další častou odpovědí bylo, že se na adrese, kde jim byl zrušen trvalý pobyt, nezdržují. Ve výjimečných případech je důvod pozitivního vnímání úřední adresy to, že je zamezeno doručování zásilek na původní adresu trvalého pobytu nebo úplné zamezení doručování písemných zásilek.

Otázka č. 13. Komplikuje Vám úřední adresa komunikaci s úřadem?

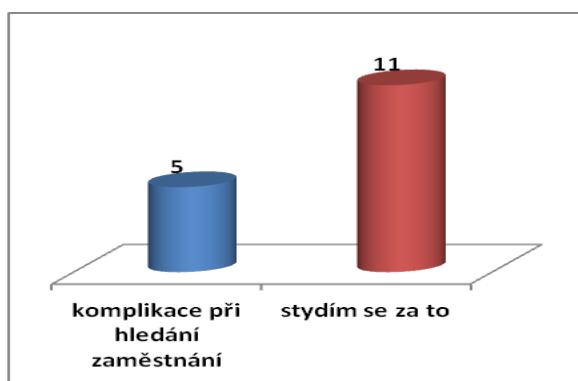
Téměř všichni respondenti se svou odpovědí shodli na tom, že jim přihlášení na úřední adresu dle jejich názoru nijak nekomplikuje komunikaci s úřady.

Otázka č. 14. Má úřední adresa negativní dopad na Váš soukromý život?

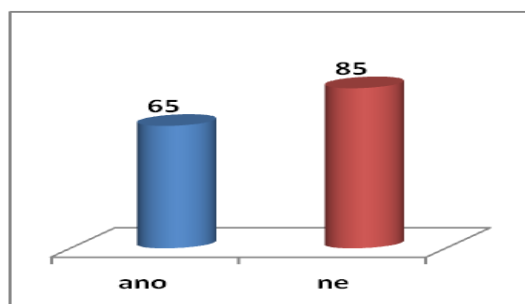
Úřední adresa většině respondentů nijak nekomplikuje soukromý život. Pouze šestnáct dotazovaných má pocit, že přihlášení na adresu sídla ohlašovny má negativní dopad na jejich soukromý život.

Otázka č. 15. V případě, že ano – jaký?

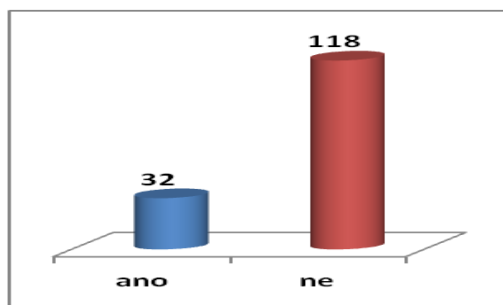
Z 16 osob, podle kterých má úřední adresa negativní dopad na jejich soukromý život, se jedenáct stydí za tuto situaci a šesti tento stav komplikuje hledání zaměstnání.

Otázka č. 16. Máte v současné době ubytování, kde máte možnost přihlásit si trvalý pobyt?

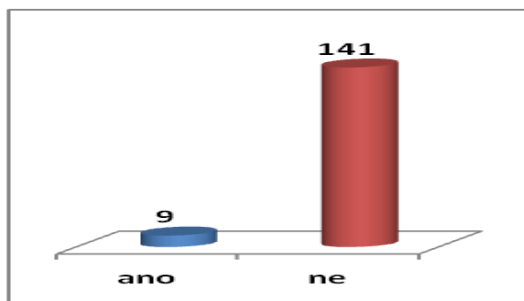
Celkem 57 % dotazovaných nemá aktuálně ubytování, kde by si mohli přihlásit novou adresu místa trvalého pobytu.

Otázka č. 17. Hledáte ubytování, kde by bylo možné přihlásit si trvalý pobyt?

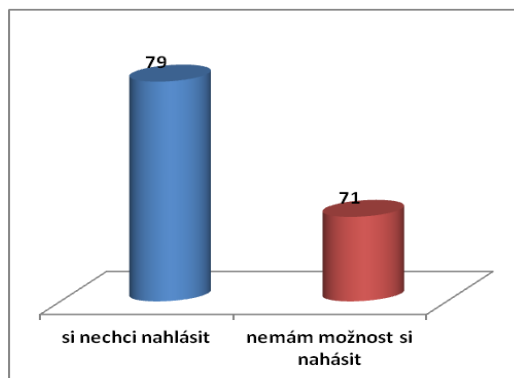
79 % respondentů se nesnaží najít ubytování, kde by si mohli přihlásit trvalý pobyt. Pouze 21% (32 respondentů) se snaží tuto situaci řešit.

Otázka č. 18. Měla by pro Vás význam plánovaná změna zákona o evidenci – možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru?

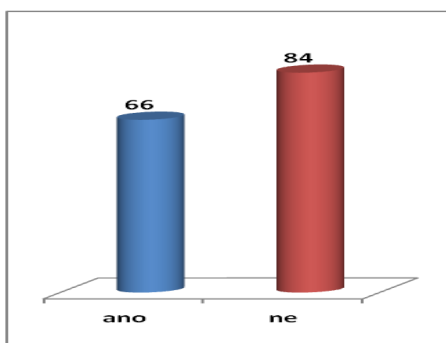
Pouze devět z celkového počtu dotazovaných se domnívá, že případná změna zákona o evidenci, která by dávala možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru, by mohla vyřešit jejich aktuální problém s přihlášením nového trvalého pobytu.

Otázka č. 19. Trvalý pobyt na jiné než úřední adrese

Více než polovina občanů s adresou v sídle ohlašovny si nechce nahlásit jinou adresu trvalého pobytu.

Otázka č. 20. V přihlášení mi brání nesouhlas vlastníka (pronajímatele) nemovitosti?

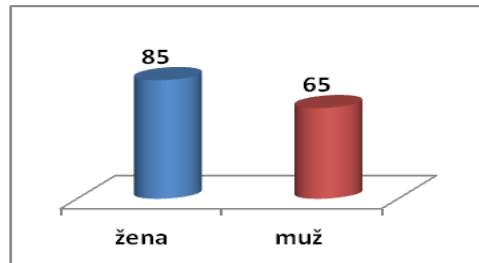

V přihlášení nové adresy trvalého pobytu brání nesouhlas vlastníka nemovitosti (pronajímatele) šedesáti šesti ze 150 dotazovaných.

6.2 Dotazník – zkušenosti občanů s „úřední adresou“

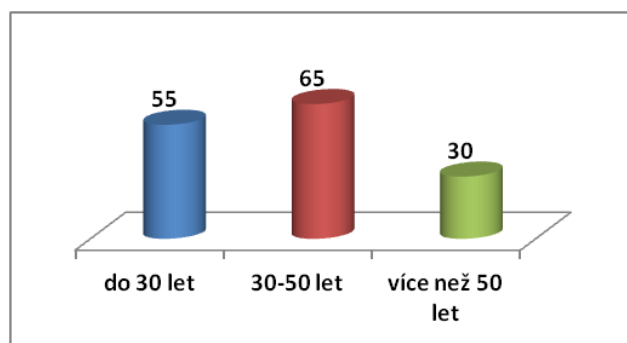
Dotazník – zkušenosti občanů s úřední adresou trvalého pobytu v sídle ohlašovny (dále jen úřední adresa). Jelikož je praktická část diplomové práce zaměřena na územní obvod Březnice, dotazníkového šetření se zúčastnily pouze osoby mající trvalý pobyt na území tohoto města.

Otázka č. 1. Vaše pohlaví?

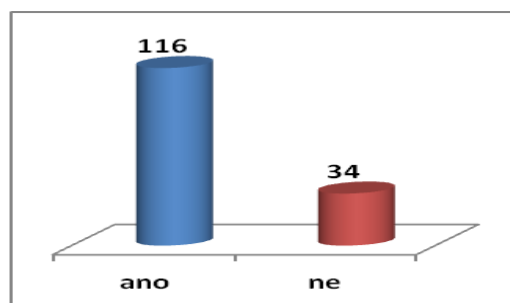
Dotazníkového šetření osob s jinou než úřední adresou se zúčastnilo 85 žen a 65 mužů.

Otázka č. 2 Kolik vám je let?

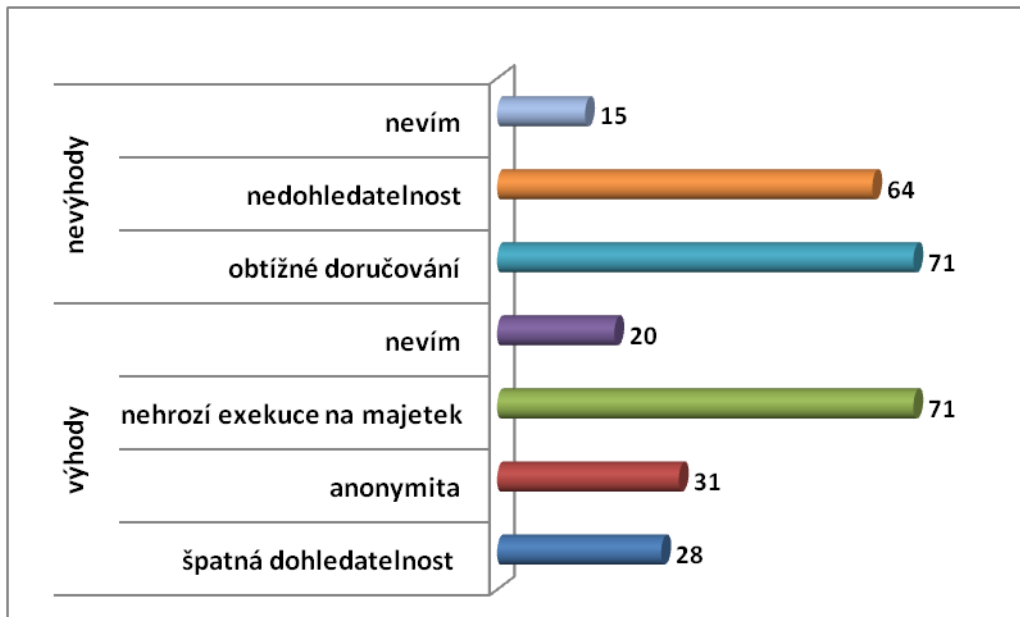
Čtyři pětiny dotazovaných tvořili osoby do 50 let.

Otázka č. 3. Máte povědomí o existenci úřední adresy?

77% dotazovaných má povědomí o institutu úřední adresy.

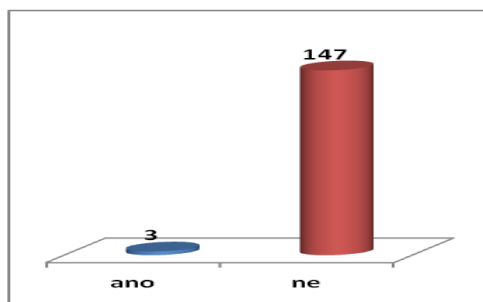
Otázka č. 4. Úřední adresa podle Vašeho názoru přináší:

Nejčastějšími nevýhodami jsou dle respondentů nedohledatelnost osob s úřední adresou a obtížné doručování zásilek.

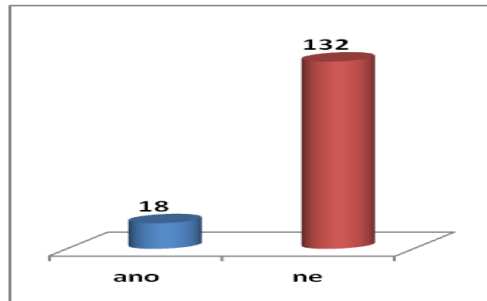
Největší výhodou institutu úřední adresy je dle jejich mínění to, že osobám nehrozí exekuce. Mezi další výhody pro tyto osoby řadí anonymitu a špatnou dohledatelnost.

Otázka č. 5. Měl (a) jste někdy úřední adresu?

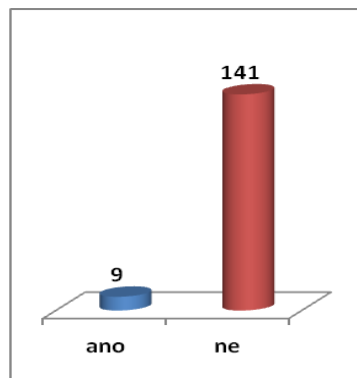
98% dotazovaných nemělo nikdy úřední adresu.

Otázka č. 6. Měl někdo z Vaší rodiny úřední adresu?

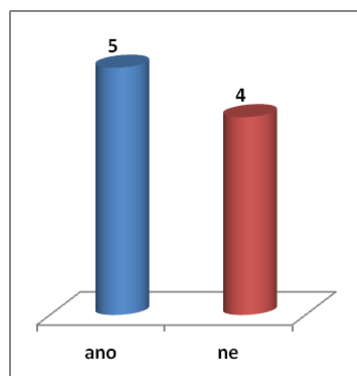
88% respondentů nemá zkušenost s úřední adresou v rámci rodiny.

Otázka č. 7. Žádal (a) jste někdy o zrušení pobytu?

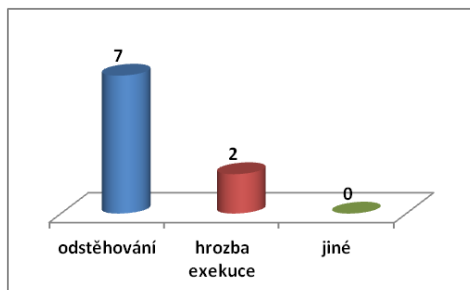
94% dotazovaných nikdy nepodávalo návrh na zrušení údaje o místu trvalého pobytu.

Otázka č. 8. V případě, že žádal – rušil (a) jste pobyt rodinnému příslušníkovi?

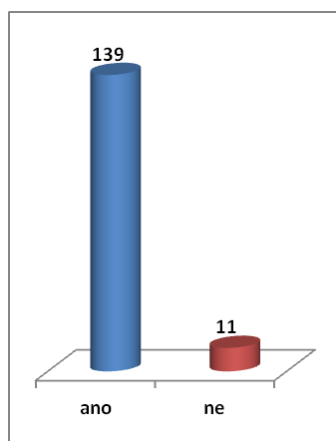
Z devíti respondentů, kteří žádali o zrušení trvalého pobytu, se v pěti případech jednalo o rušení trvalého pobytu rodinným příslušníkům.

Otázka č. 9. Důvod podání žádosti:

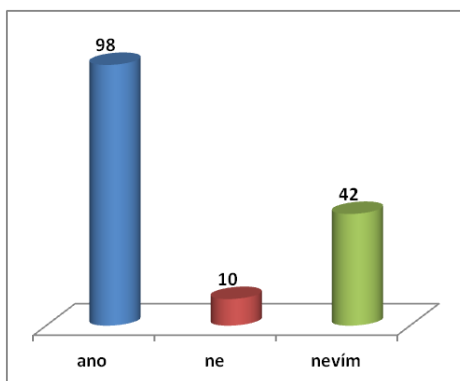
Důvodem podání žádosti bylo v sedmi z devíti případů odstěhování a ve dvou případech hrozba exekuce.

Otázka č. 10. Komplikuje dle Vašeho názoru úřední adresa jednání s úřady?

Přes 90% respondentů vnímá úřední adresu jako překážku při jednání s úřady.

Otázka č. 11. Domníváte se, že institut úřední adresy je zneužíván?

65% dotazovaných se domnívá, že je institut úřední adresy zneužíván.

6.3 Řízené rozhovory s osobami s „úřední adresou“

6.3.1 Rozhovor č. 1: Jan 36 let

- trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny města Březnice od roku 2007

Jste vlastníkem domu, bytu, bytového či nebytového prostoru?

Ne, nejsem.

O zrušení Vašeho trvalého pobytu požádal?

Rodiče

Důvod rušení Vašeho trvalého pobytu?

U rodičů doma jsem se nezdržoval a měli strach z exekuce

Věděl jste o tom, že probíhá správní řízení na zrušení Vašeho trvalého pobytu?

Ano o probíhající správní řízení jsem věděl.

Nechal jste si po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu vyhotovit nový občanský průkaz?

Ano.

Zajistil jste si náhradní způsob doručování písemností?

Ne, nenechal, občas zajdu, když čekám doporučený dopis na podatelnu úřadu, zda tam nemam doporučený dopis.

Splnilo přihlášení na úřední adresu svůj účel?

Myslím, že ano. Rodiče nemají strach z exekuce a mně úřední adresa nijak nevadí.

Komplikuje Vám úřední adresa komunikaci s úřady?

Domnívám se, že ne. Pokud očekávám zásilku, informuji se na poště nebo na městském úřadě.

Má úřední adresa negativní dopad na Váš soukromý život?

Ne, nemá.

Máte v současné době ubytování, kde máte možnost přihlásit si trvalý pobyt?

Ne, nemám. Bydlím různě po kamarádech, a kde se dá. A ani si jiný trvalý pobyt přihlásit nechci.

Hledáte ubytování, kde by bylo možné přihlásit si trvalý pobyt?

Aktuálně nehledám.

Měla by pro Vás význam plánovaná změna zákona o evidenci – možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru?

Ne, neměla. Nic nevlastním a asi by mi to aktuálně nikdo nedovolil.

Trvalý pobyt na jiné než úřední adrese si nechcete nahlásit nebo nemáte možnost přihlásit?

Nemám možnost ani nechci.

Brání Vám u přihlášení nesouhlas vlastníka (pronajímatele) nemovitosti?

Ne, já nemam kam se přihlásit.

6.3.2 Rozhovor č. 2: Jaroslava 55 let

- trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny města Březnice veden od roku 2012

Jste vlastníkem domu, bytu, bytového či nebytového prostoru?

Ne, nejsem.

O zrušení Vašeho trvalého pobytu požádal?

Vlastník nemovitosti, kde mi skončil nájem bytu.

Důvod rušení Vašeho trvalého pobytu?

Z bytu jsem se odstěhovala a nikam jinam nepřihlásila.

Věděla jste o tom, že probíhá správní řízení na zrušení Vašeho trvalého pobytu?

Ano, věděla.

Nechala jste si po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu vyhotovit nový občanský průkaz?

Ano nechala. Byla jsem na dávkách a musela jsem mít platný občanský průkaz.

Zajistila jste si náhradní způsob doručování písemností?

Ano, zajistila jsem si na poště dosílací adresu – zůstala jsem bydlet ve stejném městě.

Splnilo přihlášení na úřední adresu svůj účel?

Asi ano, na adrese trvalého pobytu mi skončila nájemní smlouva a odstěhovala jsem se.

Komplikuje Vám úřední adresa komunikaci s úřady?

Ne, nekomplikuje. Zásilky mi chodí na doručovací adresu.

Má úřední adresa negativní dopad na Váš soukromý život?

Domnívám se, že ne.

Máte v současné době ubytování, kde máte možnost přihlásit si trvalý pobyt?

Ano, mám se soukromníkem nájemní smlouvu.

Hledáte ubytování, kde by bylo možné přihlásit si trvalý pobyt?

Nové bydlení nehledám.

Měla by pro Vás význam plánovaná změna zákona o evidenci – možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru?

Ne, neměla.

Trvalý pobyt na jiné než úřední adrese si nechcete nahlásit nebo nemáte možnost přihlásit?

Nechci si přihlašovat trvalý pobyt na adresu, kde skutečně žiji.

Brání Vám u přihlášení nesouhlas vlastníka (pronajímatele) nemovitosti?

Nezjišťovala jsem u pronajímatele, zda by byla možnost si přihlásit trvalý pobyt na adresu bytu.

6.3.3 Rozhovor č. 3: Petr 21 let

- trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny města Březnice veden od roku 2015

Jste vlastníkem domu, bytu, bytového či nebytového prostoru?

Nejsem.

O zrušení Vašeho trvalého pobytu požádal?

Rodiče.

Důvod rušení Vašeho trvalého pobytu?

Rodiče mají strach z exekuce, nemám práci a dluhy mi bohužel naskakují.

Věděl jste o tom, že probíhá správní řízení na zrušení Vašeho trvalého pobytu?

Ano věděl. Domluvil jsem se s rodiči, že mi trvalý pobyt zruší.

Nechal jste si po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu vyhotovit nový občanský průkaz?

Ano nechal.

Zajistil jste si náhradní způsob doručování písemností?

Ne, nezajistil. Vyhovuje mi situace, že se mi písemnosti nedoručí.

Splnilo přihlášení na úřední adresu svůj účel?

Ano, rodiče jsou v klidu, nemají strach z exekuce.

Komplikuje Vám úřední adresa komunikaci s úřady?

Nevím, neřeším to.

Má úřední adresa negativní dopad na Váš soukromý život?

Asi ani ne, čas od času u rodičů přebývám, ale jinak mám úřední adresu.

Máte v současné době ubytování, kde máte možnost přihlásit si trvalý pobyt?

Ne nemám. Rodiče mi už přihlásit si trvalý pobyt u nich nedovolí a jinak přebývám u kamarádů, kamarádek a tak různě.

Hledáte ubytování, kde by bylo možné přihlásit si trvalý pobyt?

Ne, nehledám.

Měla by pro Vás význam plánovaná změna zákona o evidenci – možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru?

Neměla, nic nevlastním, ani nebytový prostor.

Trvalý pobyt na jiné než úřední adrese si nechcete nahlásit nebo nemáte možnost přihlásit?

Nemám v současné době možnost a vlastně ani nechci. Úřední adresa mi nevadí.

Brání Vám u přihlášení nesouhlas vlastníka (pronajímatele) nemovitosti?

Rodiče mi trvalý pobyt k nim nahlásit nedovolí, což se jim asi ani nedivím a jinak nemám možnost se nahlásit.

6.4 Řízené rozhovory s úředníky státní správy

6.4.1 Rozhovor č. 1

Rozhovor s úřednicí Městského úřadu v Březnici. Dagmar Nesvedová je matrikářka a zpracovává přestupkovou agentu na tomto úřadě již 15 let.

Vaše zkušenosti s úřední adresou občanů (osobní i úřední)?

Osobní zkušenost s úřední adresou nemám, nikdo z mé blízké rodiny nemá trvalý pobyt na adrese ohlašovny. V úřední praxi se s úřední adresou setkávám poměrně často.

Jak často se úřední adresa občanů objevuje u Vašich klientů?

Adresa ohlašovny se vyskytuje v úředním styku u lidí často. Já se s ní konkrétně setkávám ve své praxi v přestupkovém řízení.

Do jaké míry komplikuje úřední adresa řízení? Jak řešíte doručování občanům s úřední adresou?

Z pohledu matričního úřadu jsem se zatím nesetkala během mé praxe s tím, že by úřední adresa nějakým zásadním způsobem narušila hladký průběh řízení.

Největší část mé matriční činnosti (pověřený obecní úřad) se týká zápisu matričních událostí (narození, úmrtí, manželství) a provádění s tím související agendou.

Uvedu příklad doručování dokladu – oddacího listu:

V případě uzavření manželství se snoubenci v rámci před-oddavkového řízení dostaví na matriční úřad osobně, není třeba je nijak písemně obesílat. Řízení je vlastně z jejich podnětu a v jejich zájmu (chtějí uzavřít sňatek), takže v tomto případě není potřeba žádná písemná komunikace, vše se před uzavřením sňatku vyřídí osobně návštěvou na matričním úřadě. Na vlastním svatebním obřadu jsou také snoubenci přítomni osobně, ani zde žádný problém s úřední adresou není. Problém by mohl nastat při doručování oddacího listu. V případě, že by oba snoubenci měli úřední adresu, mohla by nastat situace, kdy se nebude dařit dokument doručit. Doklad – oddací list – je zasílán do vlastních rukou. Pošta by v tom případě zanechala na ohlašovně výzvu k převzetí zásilky. V případě, že by se na ohlašovně snoubenci neinformovali, zda zde nemají nějakou výzvu uloženou, byl by po uplynutí doby k uložení zásilky z pošty oddací list vrácen na adresu matričního úřadu. V tomto konkrétním případě nevyužívám možnost, aby po uplynutí úložní doby pošta vhodila písemnost do schránky (což by se ani v případě úřední adresy nedalo prakticky provést – podatelna nepřebírá písemnosti lidí s úřední adresou). Dle mého názoru není vhodné, aby osobní doklad (oddací list) byl vhozen do schránky, proto po uplynutí úložní

doby využívám možnost vrácení písemnosti na adresu matričního úřadu. Na snoubence mám telefonní kontakt, takže bych je kontaktovala a domluvila s nimi osobní převzetí na matrice. K této situaci ale dochází velmi zřídka, prakticky vůbec. Na převzetí oddacího listu se se snoubenci vždy domluvím předem, většinou v rámci před-oddavkového řízení, nejpozději v den sňatku. Snoubenci si většinou přebírají doklad přímo na matrice nebo uvedou adresu, kam jim má být zaslán. Na udané adrese si pak doklad vždy vyzvednou.

Obecně se dá říci, že v matriční praxi mi úřední adresa řízení nekomplikuje. Myslím si, že je to zejména z toho důvodu, že na většině řízení v matriční oblasti mají účastníci zájem na rychlém vyřízení události (potřebují rodný list, oddací list, změnu příjmení, apod.), a proto spolupracují i při přebírání zásilek.

Opačné případy někdy nastávají v přestupkovém řízení, kdy účastníci chtějí často institut úřední adresy využít k tomu, aby se vyhýbali doručení předvolání k jednání, rozhodnutí a dalších písemností. Zde ovšem využíváme fikce doručení a považujeme zásilky za doručené, pokud jsou splněny všechny zákonné podmínky, i v případě občanů s úřední adresou. Vzhledem k tomu, že jsme poměrně malé město s dobrou místní znalostí, snažíme se občanům s trvalým pobytem na ohlašovně doručovat zásilky, kdekoliv je zastihneme. K tomu využíváme služeb Městské policie a Asistentů prevence kriminality Městského úřadu Březnice, kteří zásilky doručí občanům při svých pochůzkách městem.

V rámci přípravného řízení zkoumáme, zda v policejním spisu není uvedena ještě jiná adresa, na kterou by bylo možno doručovat nebo telefonní kontakt na účastníka, na kterém by bylo možno ho kontaktovat a domluvit s ním doručovací adresu. Pokud si účastník zvolí doručovací adresu, problém je vyřešen a doručujeme na toto místo. Pokud ne, doručujeme na úřední adresu. Buď má účastník zřízeny na poště dosílací služby, nebo P. O. BOX a zásilku si převezme. Pokud není doručeno, uplatňujeme fikci doručení. U přestupkového řízení se dá obecně říci, že úřední adresa řízení komplikuje, prodlužuje. Účastníci (zejména obvinění) mají mnohdy zájem na tom řízení ztěžovat a prodlužovat, k čemuž mohou zneužívat i úřední adresu.

Dochází dle Vašeho názoru k zneužívání institutu úřední adresy?

Dle mého názoru dochází. Často si ruší lidé pobyt z důvodu obav před exekucí a v místě se pak fakticky dále zdržují. Jedná se jen o úřední formalitu.

Jakou změnou podle Vašeho názoru by v zákoně o evidenci obyvatel mohlo dojít ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Vzhledem k tomu, že místo trvalého pobytu je jen evidenční záležitostí nezakládající žádný právní nárok na byt či dům, myslím, že by mohlo být ustanoveno, že úřední adresa by byla jen pro občany, kteří fakticky nemají žádné přístřeší (bezdomovci). Všichni ostatní někde bydlí a tam by se mohli přihlásit i k trvalému pobytu.

6.4.2 Rozhovor č. 2

Následující rozhovor je s referentkou odboru vnitřních věcí Městského úřadu v Březnici paní Bc. Jarmilou Koreckou.

Vaše zkušenosti s úřední adresou občanů (osobní i úřední)?

Pracuji na Městském úřadě v Březnici, konkrétně jako členka přestupkové komise a věnuji se tedy administrativě spojené s přestupkovým řízením. S úřední adresou mám zkušenosti zejména pracovní - v úředním styku s občany, kteří se účastní přestupkového řízení, nejčastěji jako obvinění nebo svědci. V osobním životě jsem se s pojmem úřední adresa setkala v případě člena rodiny, jehož rodiče tímto způsobem řešili jeho obtížnou životní situaci v oblasti financí. Byla to z jejich strany obrana vůči věřitelům, došlo ke správnému řízení o zrušení místa trvalého pobytu.

Jak často se úřední adresa objevuje u vašich klientů?

Vzhledem k agendě, kterou se zabývám, je úřední adresa celkem častým problémem. Občané, které předvoláváme k ústním jednáním, mají mnohdy adresu trvalého pobytu na ohlašovnách úřadů. Je to dáno zřejmě nedostatečným sociálním zázemím těchto osob, které následně také vede k častějšímu páčání přestupků, nebo se tito občané snáze stanou svědky protiprávního jednání vzhledem k oblastem, kde se pohybují. Proto se s úřední adresou setkáváme častěji. Lze říci, že občané, kteří u nás v Březnici přestupky páčají opakovaně, mají většinou zároveň trvalý pobyt na ohlašovně.

Do jaké míry komplikuje úřední adresa řízení?

Problémem je zde samozřejmě doručování zásilek, protože občané na úřední adrese nebydlí, tedy jim sem nelze ani doručovat. Přestože je v zájmu těchto občanů, aby sledovali doručování, byli např. v kontaktu se zaměstnanci úřadu, zajistili si dosílání pošty nebo zřídili P. O. BOX, nedělají to. Předpokládám z důvodu, aby se vyhýbali plnění povinností.

Jak řešíte doručování občanům s úřední adresou?

Doručování úředních zásilek na adresu ohlašovny v Březnici řešíme prostřednictvím strážníků Městské policie Březnice. Místní znalosti strážníků, kteří se každodenně pohybují v terénu, nám pomáhají tento problém vyřešit. Občané s úřední adresou samozřejmě někde bydlí, u rodičů či známých nebo v pronajatých pokojích. Nejčastěji tedy doručí písemnost strážník, který tyto skutečnosti (pobyt osob) ze své pravidelné činnosti zná. V tomto případě je činnost Městské policie Březnice "k nezaplacení" a velmi nám pomáhá. Na ohlašovny v jiných městech doručujeme prostřednictvím České pošty nebo se snažíme získat adresu aktuálního pobytu osob, a to v případech, kdy podezřelý nebo svědek uvede do spisu policie své telefonní číslo či jiný kontaktní údaj. Doručením na úřední adresu lze následně počítat s fikcí doručení, ale v případě přestupkového řízení je pro nás stěžejní kontaktovat osoby a přimět je k účasti na jednání. V případě doručení rozhodnutí a následném vymáhání uložených pokut je samozřejmě fikce doručení využívána.

Dochází dle Vašeho názoru k zneužívání institutu úřední adresy?

Ze strany některých osob je určitě zneužíváno, závisí to na okolnostech. Deliktní občané samozřejmě využijí určité nedosažitelnosti v oblasti doručování zásilek, neplatí místní poplatky apod. Předpokládají, že se schovají před exekutory či dalšími úřady, netuší nic o fikci doručení a dalších možnostech. Většinou bohužel platí, že notoričtí přestupci mají úřední adresu. Ne vždy se ale jedná o účelové jednání, někteří občané se k adrese ohlašovny dostanou shodou nepříznivých okolností či neschopností momentálně vyřešit svou situaci.

Narůstá dle Vašeho názoru počet osob s úřední adresou?

Celkově asi narůstá počet těchto osob, já pracuji na úřadě necelé dva roky a za tuto dobu k výraznému nárůstu dle mého názoru v naší agendě nedošlo. Navrhovatelem správního řízení bývá v našich případech (přestupková agenda) často rodič, který se obává nesplněných závazků svých potomků.

Jakou změnou podle Vašeho názoru by v zákoně o evidenci obyvatel mohlo dojít ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Změna zákona by měla přinést řešení v této oblasti prostřednictvím povinnosti občanů hlásit se tam, kde skutečně bydlí, majitel domu nebude moci osobám zakázat nahlásit svůj trvalý pobyt v místě. Občané, kteří se dnes vyhýbají plnění povinností, si ale svoji cestu najdou.

6.4.3 Rozhovor č. 3

Na následující otázky odpověděla vedoucí odboru vnitřních věcí Městského úřadu v Březnici (agenda evidence obyvatel, agenda na úseku voleb, matrikářka, členka komise k projednávání přestupků města Březnice).

Vaše zkušenosti s úřední adresou občanů (osobní i úřední)

Osobní zkušenosti s úřední adresou nemám, úřední ano. Jelikož jsem na Městském úřadu v Březnici oprávněnou osobou k řízení o zrušení údajů o místu trvalého pobytu občanů, setkávám se s tímto problémem často. V prvních letech po účinnosti zákona o evidenci obyvatel, který institut úřední adresy zavedl, bylo rušení trvalého pobytu občanů ojedinělé. Naopak v posledních pěti letech došlo k enormnímu nárůstu osob s úřední adresou.

Jak často se úřední adresa objevuje u vašich klientů?

V řízení na zrušení údaje o místu trvalého pobytu se opravdu setkávám s osobami neznámého pobytu. Navrhovatel nemá na osobu, které ruší trvalý pobyt, žádné spojení (současnou adresu pobytu ani telefonní spojení). V takovém případě se postupuje dle správního řádu. Zjistím, zda dotyčná osoba nemá datovou schránku, dále zda nemá v informačním systému evidence obyvatel zavedenou doručovací adresu. Poté se písemnou zásilkou pokusím doručit prostřednictvím pošty. Pokud se i v tomto případě zásilka vrátí

s poznámkou od pošty, že je osoba na uvedené adrese neznámá, nebo že se odstěhovala, je osobě ustanoven opatrovník.

Do jaké míry komplikuje úřední adresa řízení?

Největší počet osob s úřední adresou se objevuje v přestupkové agendě. Ve většině případů vede k prodlužování správního řízení. Bohužel prodlužování a ztěžování přestupkového řízení je mnohdy záměr obviněných, kteří mají trvalý pobyt v sídle ohlašovny.

Jak řešíte doručování občanům s úřední adresou?

Pokud se jedná o občany, kteří pobývají na území města, z místní znalosti se většinou daří písemné zásilky doručovat prostřednictvím městské policie.

Dochází dle vašeho názoru k zneužívání institutu úřední adresy?

Dochází a velmi často. Na jedné straně zákon umožňuje oprávněné osobě (navrhovateli) trvalý pobyt osobě za stanovených podmínek zrušit, na druhé straně neexistuje povinnost osob se nahlásit k trvalému pobytu tam, kde aktuálně pobývají. A navíc jako bonus „výhody“, které mnozí v úřední adrese vidí.

Narůstá dle vašeho názoru počet osob s úřední adresou?

Narůstá a čísla občanů s úřední adresou na území města Březnice, to dokazují.

Jakou změnou podle vašeho názoru by v zákoně o evidenci obyvatel mohlo dojít ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Domnívám, že to nebude vůbec jednoduché. Kdo bude mít povinnost nahlásit trvalý pobyt v místě, kde se zdržuje? Občan, který je nájemce nemovitosti, bydlí u známých, příbuzných? Nebo pronajímatel, který bude mít údaje o osobách, které pobývají v jeho nemovitosti? Zákon o evidenci obyvatel v platném znění definuje trvalý pobyt jako evidenční údaj a dává občanovi volnost v tom, kde si trvalý pobyt zaeviduje. V případě, že vlastní více nemovitostí, sám si vybere, kterou z adres si zaeviduje jako trvalý pobyt. Samozřejmě by počet občanů s úřední adresou snížila povinnost nahlásit si pobyt tam, kde aktuálně dotyčný pobývá. Ale dostojí občané této povinnosti? Bude v zákoně

zmocnění a nástroj ke kontrole plnění dané povinnosti? Z úřední praxe a styku s občany se domnívám, že to nebude vůbec jednoduché.

6.5 Řízený rozhovor s pracovníci soudu

Rozhovor probíhal s pracovnící okresního soudu, která si nepřála být jmenována. Na půdě soudu pracuje 25 let – aktuálně zastává pracovní pozici soudní zapisovatelky a administrativní pracovnice.

Vaše zkušenosti s úřední adresou občanů (osobní i úřední)?

Ve svém osobním životě jsem se s úřední adresou nesetkala. Já ani osoby mě blízké trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny nikdy hlášený neměly (nepotřebovali jsme to). Ve své úřední praxi se s trvalým pobytem hlášeným na adrese ohlašovny setkávám často. V průběhu let dle mých zkušeností dochází k postupnému nárůstu počtu osob, které jsou hlášeny na úřední adrese.

Jak často se úřední adresa občanů objevuje u Vašich klientů?

Úřední adresa se u účastníků řízení, které u nás probíhá, objevuje poměrně často, což řízení jako taková moc nekomplikuje, neboť účastníkům je doručováno dle příslušného právního předpisu. Není-li účastník doručeno fakticky tak, že by si zásilku fyzicky převzal, je doručováno tzv. fikcí – tzn. uložením poštovní zásilky a případným vyvěšením na úřední desce úřadu.

Jak řešíte doručování občanům s úřední adresou?

Jak jsem již uvedla v předešlé otázce, domnívám se, že se nejedná o velkou komplikaci v oblasti doručování úřední korespondence. Většinou se tedy doručuje tzv. fikcí.

Dochází dle Vašeho názoru k zneužívání institutu úřední adresy?

Zda dochází k zneužívání institutu úřední adresy těžko posoudit, domnívám se, že velká část občanů s úřední adresou tento institut využili čistě účelově. Spousta těchto osob stejně stále bydlí na nějaké konkrétní adrese, ať je to u přítele, přítelkyně, rodičů, apod. Jestliže si potom taková osoba stěžuje, že se o dané věci nedozvěděla, záleží již po tom jen a jen na ní, zda se účelově o projednávané věci chtěla či nechtěla dozvědět a případně se byla

dotazovat na úřední adrese, zda tam má k vyzvednutí poštovní zásilku, která je na adrese sídla ohlašovny ponechána v řádné lhůtě.

Jakou změnou podle Vašeho názoru by v zákoně o evidenci obyvatel mohlo dojít ke snížení počtu osob s úřední adresou?

Tato problematika je poměrně komplikovaná. Aktuálně si nejsem jistá, zda existuje řešení, které by omezilo množství lidí hlášených na adrese sídla ohlašovny a hlavně počet lidí, kteří tento institut zneužívají.

7 Výsledky a doporučení

První hypotézou v diplomové práci bylo tvrzení, že úřední adresa ve své podstatě naplňuje znaky historické listiny – domovského listu. Institut trvalého pobytu na adrese sídla ohlašovny byl zřízen z důvodu, aby osobám bez možnosti bydliště (bezdomovcům) bylo umožněno mít v informačním systému uvedenou adresu, která by byla vedena i v občanském průkazu. Dotyčný by pak na základě úřední adresy mohl být v kontaktu s orgány veřejné správy a měl místně příslušné kontaktní pracoviště pro pobírání sociálních dávek. Tímto záměrem byla naplněna podstata historické listiny domovského listu, který svému vlastníkovvi zaručoval místní příslušnost a poskytnutí hmotného zabezpečení – přístřeší, obživa. Původně byla úřední adresa zřízena pro osoby, které nemají přístřeší nebo možnost nahlásit si místo trvalého pobytu.

Druhou hypotézou bylo tvrzení, že rušení údaje o místu trvalého pobytu rodiči dětem těsně po dovršení plnoletosti je v rozporu s dikcí úpravy rodinného práva v občanském zákoníku. Hypotéza byla v kapitole této práce s názvem Rodičovská práva a povinnosti vyvrácena. Názor nejvyššího správního soudu v uváděném rozsudku potvrdil zrušení trvalého pobytu nezletilého potomka na adrese otce. V případě odvozeného užívacího práva potomků je nutné individuálně posoudit otázku vyživovací povinnosti jednotlivého rodiče. Skutečnost, že má rodič vůči dítěti vyživovací povinnost (kterou mu ukládá občanský zákoník), neznamená vždy překážku k odhlášení dítěte z trvalého pobytu na adrese rodičů.

7.1 Vyhodnocení poznatků z dotazníků a rozhovorů

Dotazníkové šetření s osobami s úřední adresou

Zjištěné skutečnosti od respondentů dotazníkových šetření vnáší nový náhled na institut úřední adresy. Adresu v sídle ohlašovny má ve sledovaném území více mužů než žen. Z dotazovaného vzorku 150 respondentů byla jen jedna třetina žen. Věkové rozmezí osob s úřední adresou tvoří více než polovinu občané ve věku 30 – 50 let. Tato skutečnost úzce souvisí s problémem začlenit se do společnosti po různých životních nezdarech – ztráta zaměstnání, problém zaměstnání najít, rozvod, odchod ze společné domácnosti, osamostatnění se po odchodu od rodičů, návrat z výkonu trestu odnětí svobody, splácení úvěrů, hrozba exekuce. O zrušení údaje o místu trvalého pobytu ve většině případů žádá

vlastník či nájemce bytu, ze kterého osoba odešla, ale nepřihlásila si trvalý pobyt na jiné adrese. Dalším častým žadatelem o zrušení pobytu jsou rodiče, případně jiní rodinní příslušníci. Místo trvalého pobytu se může rušit i z moci úřední. K těmto případům dochází velmi výjimečně. Jedná se o situaci, kdy je objekt k bydlení odstraněn nebo se stane neobyvatelným (je vydáno rozhodnutí o změně užívání příslušné stavby). V případě předmětného dotazníkového šetření se tento případ rušení pobytu nevyskytl.

Důvodu vedoucí k podání návrhu na zrušení údaje o místě trvalého pobytu mohou být různé. V rámci dotazníkového šetření bylo zjištěno, že se většinou jedná o návrh z důvodu odstěhování se osob. V tomto případě je podání návrhu oprávněné. Bohužel se množí případy, kdy důvodem podání návrhu je hrozba exekuce. Navrhovateli jsou ve většině případů rodiče zletilých dětí nebo jiní rodinní příslušníci. Domnívají se, že pokud bude mít jejich dítě nebo jiný rodinný příslušník úřední adresu, vyhnou se hrozící exekuci. Jen u třech případů byl důvodem strach z napadení osobou blízkou.

Nelichotivým zjištěním je fakt, že úřední adresu má většina respondentů tři roky a déle. Svědčí to o nechuti osob s úřední adresou nastalou situaci řešit.

O správním řízení na zrušení údaje o místě trvalého pobytu většina respondentů věděla a také si po nabytí právní moci rozhodnutí nechali vyhotovit nový občanský průkaz s úřední adresou. Jiná situace je v případě zajištění náhradního způsobu doručování písemných zásilek dotazovaným. Více jak polovina z nich si žádný z možných způsobů náhradního doručování písemností nezajistila. Důvodem vedoucím k této situaci je v mnoha případech nedohledatelnost, která respondentům vyhovuje. Ti, kteří si náhradní způsob doručování písemností zajistili, ve většině případů využili nahlášení adresy pro doručování písemností na poště (tzv. dosílací adresu). Nejedná se však o využití institutu adresy pro doručování písemností dle § 10b zákona o evidenci obyvatel. V takovém případě, by občan příslušné ohlašovně místa trvalého pobytu nahlásil adresu, na kterou si přeje doručovat písemné zásilky. Tato adresa by byla do jejího odvolání občanem zanesena do informačního systému evidence obyvatel. Tento institut adresy pro doručování není občany využíván téměř vůbec. U námi dotazovaných respondentů se jedná o adresu, kterou si nahlásili na poště, ne na příslušné ohlašovně. V menší míře pak občané s úřední adresou využívají další možnosti nabízené poštou – zřízení P. O. BOXU, desky na poště. Někteří se jen občas zeptají na podatelně příslušného obecního úřadu, který od pošty přebírá a ukládá výzvy pro osob s úřední adresou o uložení jejich doporučených zásilek.

Alarmujícím zjištěním je skutečnost, že většina respondentů vnímá úřední adresu, na které mají zaevidovaný trvalý pobyt, pozitivně. Pouze šest dotazovaných ze 150 vnímá svůj trvalý pobyt v sídle ohlašovny negativně. Více jak polovina osob, které mají pozitivní náhled na úřední adresu, má pocit, že je chráněna před exekucí. Mylnou představou je, že „mám přece trvalý pobyt na obecním úřadu, tak mi nemohou v exekuci nic sebrat“. A tak bohužel v mnoha případech tito lidé sami usilují o to, aby úřední adresu získali. Dalším častým důvodem úřední adresy je stav, kdy se osoby z místa původního trvalého pobytu odstěhují a nezdržují se zde. K méně častým důvodům patří nedoručitelnost písemných zásilek. Jedná se o krátkozraké jednání osob, majících pocit, že pokud písemné zásilky nepřevzou, nehrozí jim žádné postihy, pokuty či exekuce. Tuto skutečnost potvrzuje i zjištění, že téměř všichni dotazovaní jsou přesvědčeni o tom, že úřední adresa jim nekomplikuje komunikaci s úřady a pokud ano, jsou s tímto stavem spokojeni. I dopad úřední adresy na soukromý život je pro respondenty zanedbatelný. Úřední adresa jim v podstatě vyhovuje. Několik respondentů se za úřední adresu stydí a způsobila jim komplikace při hledání zaměstnání. Pro potencionální zaměstnavatele působili nedůvěryhodně.

57% dotazovaných s úřední adresou nemá aktuálně ubytování, kde by měli možnost přihlásit si nový trvalý pobyt. Z dotazníků vyplývá, že více než polovina respondentů si ubytování, kde by bylo možné nahlásit trvalý pobyt, nehledá. Jen necelá čtvrtina dotazovaných má zájem svoji situaci s úřední adresou řešit a hledá si ubytování, kde by si nahlásili nový trvalý pobyt. V nahlášení nového trvalého pobytu jim nebrání jen nesouhlas vlastníka objektu, ale i skutečnost, že pronajímatelé bytů v nájemních smlouvách nájemcům nahlásit trvalý pobyt zakazují. Samozřejmě, že nájemce se uzavřením nájemní smlouvy na byt (dům či prostor určený k bydlení) stává oprávněnou osobou v souladu se zákonem o evidenci obyvatel a může si trvalý pobyt přihlásit. Pokud, ale pronajímatel sdělí nájemci nesouhlas s trvalým pobytem, nájemce málokdy jde proti přání pronajímatele a raději zůstane u původního trvalého pobytu nebo úřední adresy. Jde o zvláštní situaci, ale bohužel se s ní v praxi úředníci ohlašoven setkávají často. Tuto skutečnost dokládá i fakt, že 66 dotazovaným osobám s úřední adresou brání v přihlášení si nového trvalého pobytu pronajímatel nebo vlastník nemovitosti z řad rodinných příslušníků. Častým případem jsou zletilé děti, které čas od času pobývají u rodičů. Rodiče z obavy před exekucemi nedají souhlas s trvalým pobytem svých

potomků. Naopak jsou to často oni, kdo navrhuje zrušení údaje o místě trvalého pobytu svých zletilých dětí. Mnozí tak zneužijí institut úřední adresy k ochraně svých nemovitostí.

Dotazníkové šetření s osobami s trvalým pobytem v sídle ohlašovny potvrdilo, že institut úřední adresy je zneužíván. Za úřední adresu se často dobrovolně schovávají osoby, kterým vyhovuje, že jsou nedohledatelné a nedaří se jim doručovat písemné zásilky. Často však institut úřední adresy zneužívají i vlastníci nemovitostí (navrhovatelé), kteří se domnívají, že ochrání své nemovitosti před exekucemi vedenými proti osobám blízkým.

Dotazníkové šetření – zkušenosti občanů s úřední adresou

Další dotazníkové šetření mělo zjistit zkušenosti veřejnosti s úřední adresou. Vybraný vzorek respondentů byli ženy i muži různých věkových kategorií. Tři čtvrtiny dotazovaných má povědomí o existenci úřední adresy. Výhody trvalého pobytu v sídle ohlašovny vidí v anonymitě, špatné dohledatelnosti a pocitu těchto osob, že jim nehrozí exekuce. K nevýhodám většina respondentů řadí nedohledatelnost a obtížné doručování písemných zásilek osobám s úřední adresou. Jen 3 ze 150 dotazovaných měli osobní zkušenost s úřední adresou a 18 s úřední adresou osob z rodiny. Devět osob z dotazovaných bylo v minulosti žadatelem o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, z toho pět žádalo o zrušení pobytu osobě z rodiny. U 2 z nich bylo důvodem podání žádosti strach z exekuce, která hrozila osobě blízké. Většina dotazovaných se domnívá, že úřední adresa komplikuje komunikaci veřejné správy s osobami s úřední adresou. Skutečnost, že se úřední adresa zneužívá, je známa většině respondentů. Z uvedeného vyplývá, že v povědomí veřejnosti je, že úřední adresa nesplňuje účel, pro který byla zřízena. Za úřední adresu se často schovávají osoby, které mají možnost si adresu trvalého pobytu nahlásit jinde, jen jim zkrátka adrese na „obecním úřadu“ vyhovuje.

Rozhovory s osobami s úřední adresou

V rámci praktické části práce byly provedeny 3 řízení rozhovory s osobami, které mají trvalý pobyt na adrese ohlašovny. Byl vybrán vzorek osob různého stáří, pohlaví i doby, po kterou mají úřední adresu. Jan má úřední adresu od roku 2007, Jaroslava od roku 2012 a Petr má trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny 1 rok. Trvalý pobyt jim byl zrušen z různých důvodů. U nejstarší Jaroslavy (55 let) to bylo z důvodu ukončení nájemní smlouvy a odstěhování se z předmětného bytu. U Jana (36 let) z důvodu nepobývání

u rodičů a hrozby exekuce. U nejmladšího Petra (21 let) bylo hlavním důvodem hrozba exekucí. Jaroslava je příkladem v souladu se zákonem o evidenci obyvatel, kde podmínkou zrušení údaje trvalého pobytu je zánik oprávnění v bytě pobývat a odstěhování se. I Jan splnil zákonné podmínky, od rodičů se odstěhoval. Petr je bohužel často se vyskytující případem, kdy dotyčný v bytě (ať již soustavně nebo občas) přebývá a dohodne se (většinou s rodiči či jiným rodinným příslušníkem) a ti mu trvalý pobyt zruší. V rámci dohody s rodiči se dotyčný dostaví na ohlašovnu a vyjádří se k probíhajícímu správnímu řízení. Prohlásí, že se v místě svého trvalého pobytu (u rodičů) nezdržuje, odstěhoval si všechny své osobní věci, již se nepřipravuje na budoucí povolání a se zrušením trvalého pobytu souhlasí. Co může ohlašovna dělat? Těžko dokáže, že věc se má jinak. Dotyčný na námitku, že je v místě svého trvalého pobytu vídán, prohlásí, že chodí navštěvovat rodiče. Bohužel se jedná o stále více se vyskytující případ.

Alarmující je i skutečnost, že všichni oslovení prohlásili, že jim úřední adresa nekomplikuje soukromý život ani komunikaci s úřady. Jaroslava si zřídila dosílací adresu na poště, Jan se občas zeptá na poště či podatelně městského úřadu a Petrovi vyhovuje, že mu žádné písemné zásilky nejsou doručovány.

Další nepříznivou informací je sdělení všech dotazovaných, že možnost přihlášení na jinou adresu nehledají. Všichni si nechali po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení pobytu vyhotovit nový občanský průkaz, tudíž mohou pobírat sociální dávky a být evidovaní na úřadu práce. A navíc ani jeden z nich neprojevil zájem se přihlásit na jinou adresu. Úřední adresa jim vyhovuje. Přestože Jaroslava má aktuálně platnou nájemní smlouvu na jiný byt, nemá zájem si trvalý pobyt přihlásit. Petr dál pobývá u rodičů, kteří jsou spokojeni se skutečností, že má úřední adresu a připadají si chránění před jeho hrozícími exekucemi. Janovi vyhovuje, že občas bydlí u rodičů, občas kamarádů a kamarádek a úřední adresa ho v žádném případě netrápí.

Rozhovory potvrdily, že přestože dotazovaní aktuálně někde bydlí (mají přístřeší, které obývají, mají zde své osobní věci), paní Jaroslava má dokonce nájemní smlouvu, přesto si zde trvalý pobyt nenahlásí. Dosáhli požadovaného – mají úřední adresu, tak proč si komplikovat život jiným trvalým pobytem.

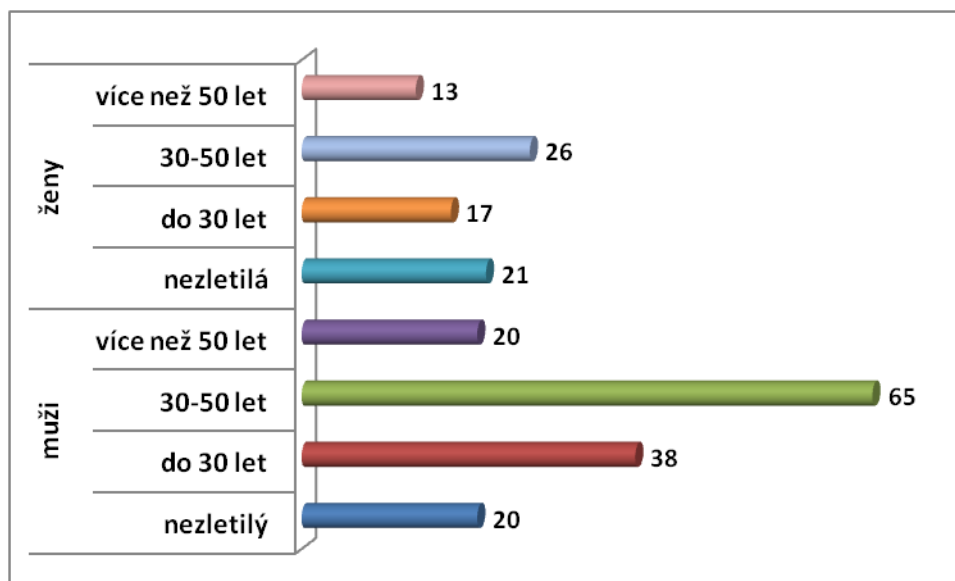
Rozhovory s úředníky státní správy

Z provedených řízených rozhovorů s úředníky Městského úřadu v Březnici vyplývá, že se ve svých řízeních s osobami s úřední adresou setkávají. Počet osob s úřední adresou úzce souvisí s projednávanou agendou. Například matriční agendu úřední adresa ve většině případů nekomplikuje. Občané mají zájem si své matriční záležitosti vyřídit a tak uvedou adresu, na které jsou k zastížení. Naopak přestupkovou agendu osoby s úřední adresou často komplikují. Bohužel v mnoha případech záměrně. Obvinění se rádi schovávají za úřední adresu a problém v doručování berou jako svoji výhodu.

7.2 Vývoj počtu osob s „úřední adresou“

Ve městě Březnice je k 01.01.2016 celkový počet občanů 3485. Aktuální počet občanů s úřední adresou činí 220 z toho nezletilých 41.

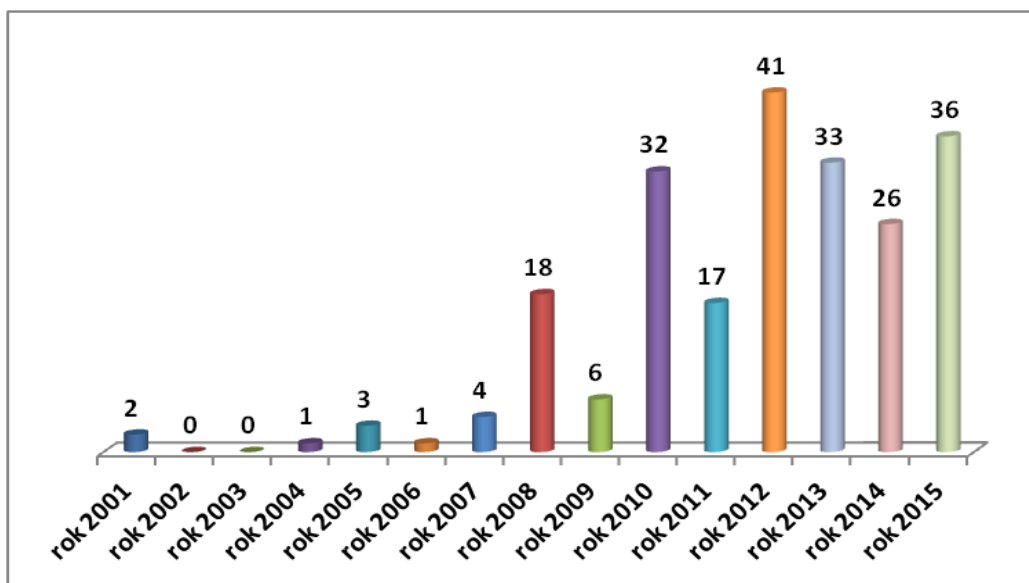
Graf č. 1 Rozdělení dle věku osob s trvalým pobytem na ohlašovně

Zdroj: zpracováno autorem dle materiálů MěÚ Březnice

Trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny má vedeno 143 mužů a 77 žen. Věkové kategorie žen, které mají úřední adresu, jsou vyrovnané. Oproti tomu kategorie mužů nejsou již tak vyrovnané, nejčetnější skupina osob vedených na adrese sídla ohlašovny je mezi 30 – 50 let věku. Necelých 19 % z celkového počtu osob žijících na ohlašovně jsou nezletilí občané.

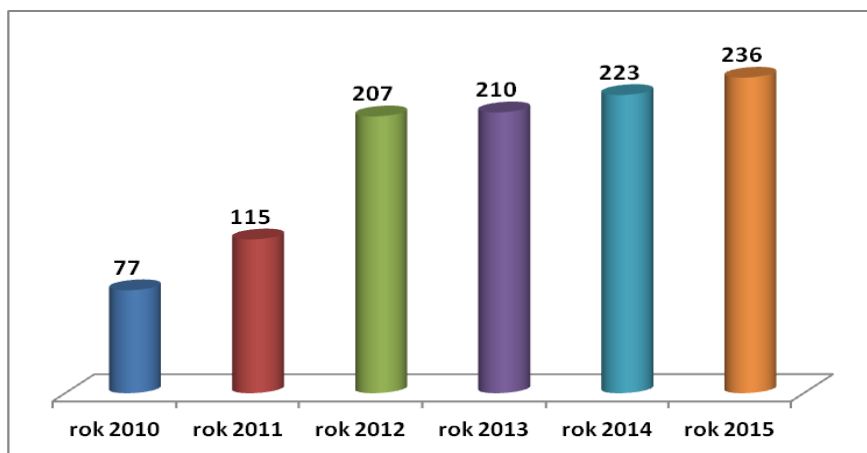
Graf č. 2 Od jakého roku mají aktuální občané přihlášenou úřední adresu

Zdroj: zpracováno autorem dle materiálů MěÚ Březnice

Tento graf znázorňuje, v jakém roce bylo občanům zaevidováno sídlo ohlašovny jako adresa jejich trvalého pobytu. Vyplyvá z něj, že pouze šest občanů má tuto adresu vedenou déle než 10 let.

Graf č. 3 Vývoj počtu obyvatel mající trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny

Zdroj: zpracováno autorem dle materiálů MěÚ Březnice

Z výše uvedeného grafu je patrný každoroční nárůst osob, které mají nahlášený trvalý pobyt na adrese sídla ohlašovny města Březnice. Znatelný nárůst byl zaznamenán v roce 2012, kdy občanů s úřední adresou bylo hlášeno o 92 více než v předchozím roce.

Tento graf nám potvrdil třetí hypotézu, která zněla: Počet občanů s úřední adresou se za posledních pět let zdvojnásobil.

7.3 Míra komunikace osob s „úřední adresou“ se státní správou a samosprávou

Míra komunikace osob s úřední adresou s veřejnou správou úzce souvisí s jejich vůlí zajistit si náhradní způsob doručování písemností. Každá osoba s úřední adresou má řadu možností, jak si zajistit doručování písemných zásilek. Vedle možnosti nahlásit si na příslušné ohlašovně adresu, na kterou mají být doručovány zásilky (zaevidování do informačního systému evidence obyvatel), jsou další možnosti. Prostřednictvím pošty – zřízení dosílací adresy, P. O. BOXU nebo tzv. desek na poště (osoba si zásilky vyzvedává osobně na příslušné poště). Dále se může občan s úřední adresou dotázat na příslušném obecním úřadu (většinou podatelně), zda zde má uloženu výzvu k vyzvednutí doporučené zásilky. Jak vyplývá z výše uvedeného, pokud si občan s úřední adresou chce zajistit doručování – lze toho dosáhnout. Zásadní je však vůle samotného občana. V mnohých případech je nedohledatelnost a nedoručování zásilek důvodem, proč občan úřední adresu má. V menších městech a obcích se na základě místní znalosti daří obecní policii nebo pracovníkům úřadů doručovat osobám s úřední adresou, pokud se na daném území zdržují.

Zkušenosti s doručováním osobám s úřední adresou sdělili v řízených rozhovorech pracovníci veřejné správy. Ti potvrzují ve svých odpovědích i značný podíl místní znalosti v případě doručování písemností strážníky městské policie. Dle pracovnice soudu se u většiny občanů s úřední adresou doručují písemnosti prostřednictvím tzv. fixe doručení.

Z dotazníkového šetření s osobami s úřední adresou vyplývá, že pokud mají zájem, je možné si zajistit doručování písemných zásilek. Ze 150 dotázaných respondentů si náhradní způsob doručování zajistilo 69 občanů. Většina z těchto osob využila možnost nahlásit si doručovací adresu – dosílací adresu na poště (celkem 50).

7.4 Předpokládaný dopad plánovaných změn zákona o evidenci obyvatel

V nové legislativní úpravě se plánuje zavést zákonnou oznamovací povinnost občanovi přihlásit si trvalý pobyt na adrese, na které se skutečně zdržuje. Další navrhovanou variantou je oznamovací povinnost nejen občana, ale i vlastníka případně oprávněné osoby. U této varianty by došlo k průniku oznamovacích povinností. Na jedné straně oznamovací povinnosti občana nahlásit si trvalý pobyt na adrese, na které se skutečně zdržuje a na straně druhé oznamovací povinnosti vlastníka nemovitosti (oprávněné osoby), která umožnila v předmětné nemovitosti občanovi bydlet. Tím by mělo dojít k lepšímu odhalování případů, kdy občan oznamovací povinností nahlášení trvalého pobytu nesplnil.

Pokud by byla přijata první varianta, při které má ohlašovací povinnost jen občan, byla by její kontrola problematictější. Stejný postup dvou výše uvedených variant je navrhovaný i u nového institutu přechodného pobytu. Je však otázkou, v jaké míře bude institut přechodného pobytu využíván. V podstatě se podobá aktuálně platnému institutu doručovací adresy nahlášené příslušné ohlašovně trvalého pobytu. V praxi však občane zaevidování doručovací adresy do systému evidence obyvatel využívají jen v malé míře.

Dalším navrhovaným institutem je přechodný pobyt. Ale budou občane, kteří mnohdy neřeší změnu svého trvalého pobytu ochotni využít institut přechodného pobytu a nahlásit si ho? Podobným institutem se jeví doručovací adresa, kdy si aktuálně může občan nechat do informačního systému evidence obyvatel zanést adresu, na které si aktuálně bude přebírat písemné zásilky. Současná praxe však dokládá, že tento institut je občany minimálně využíván. Za dobu platnosti ho využili v územním obvodu města Březnice na přechodnou dobu dva občane. V současné době nemá v Březnici v informačním systému evidence obyvatel údaj o adrese, na kterou mu mají být doručovány písemnosti zaevidovaný nikdo. Je tedy otázkou, v jakém rozsahu budou občane ochotni kromě trvalého pobytu hlásit i svůj přechodný pobyt.

Navrhovaná je i možnost přihlásit si trvalý pobyt do nebytového prostoru (ateliéru, dílny). Ze 150 respondentů dotazníkového šetření by devět osob využilo možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru. V žádném případě nejde o zanedbatelné číslo, tudíž by zřejmě tato možnost v zákonu o evidenci obyvatel přispěla

ke snížené počtu osob s úřední adresou. Samozřejmě vše by záleželo na vůli příslušného občana této možnosti využít.

Je také plánována změna u občanů, kteří vlastní nemovitost a přesto mají v informačním systému zaevidovanou úřední adresu. Pokud by si občan do určité doby po zaevidování úřední adresy nenahlásil nový trvalý pobyt, byl by úředně přehlášen na adresu nemovitosti, kterou vlastní nebo je jejím spoluvlastníkem. Samozřejmě každá změna, která povede ke snížení počtu občanů s úřední adresou je vítána. Jen bude muset být ještě zákonem upravená situace, kdy bude občan vlastníkem či spoluvlastníkem více nemovitostí. Problém bude určit, na kterou z adres bude občan úředně přehlášen k trvalému pobytu.

Zlomovým se v novém návrhu zákona o evidenci obyvatel jeví skutečnost, že úřední adresa (fiktivní pobyt) by byl odlišný od trvalého pobytu. V případě, že by s fiktivním pobytem nebyla spojována práva vztahující se k trvalému pobytu, nebyl by navrhovaný fiktivní pobyt zneužíván v takové míře jako úřední adresa doposud.

Ze zjištěných údajů praktické části diplomové práce vyplynulo, že správní orgán (ohlašovny) jsou v případech rušení trvalého pobytu vázány dikcí aktuální právní úpravy evidence obyvatel. Přestože je jim známo, že osoba, které se ruší trvalý pobyt, aktuálně někde bydlí, nemají právní podklad, který by zamezil dotyčné osobě získat trvalý pobyt v sídle ohlašovny. Pokud jsou splněny zákonné podmínky, je ohlašovna povinna rozhodnout o zrušení trvalého pobytu. Nejen ohlašovny, ale celá veřejná správa očekává novelizaci zákona o evidenci obyvatel a věří, že zamezí zneužívání institutu úřední adresy.

Závěr

Institut úřední adresy – trvalého pobytu občana na adrese sídla příslušné ohlašovny byl do praxe zaveden v roce 2000 zákonem č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů. Zákonodárci chtěli umožnit osobám bez přístřeší mít adresu trvalého pobytu, kterou by měly zanesenou v informačním systému evidence obyvatel a kterou by měly uvedenou v občanském průkazu.

S postupem času došlo k odchýlení od původního záměru. Za úřední adresu se začaly schovávat i osoby, které mají aktuálně bydliště, ale vyhovuje jim být nedohledatelnými, nedostávat písemné zásilky a dle jejich názoru být chráněny před případnými exekucemi. Dotazníková šetření - s osobami s úřední adresou i s ostatními občany doložila aktuální situaci trvalého pobytu v sídle ohlašovny. Úřední adresu dle zjištěných údajů využívají osoby, které by měly možnost si nahlásit nový trvalý pobyt – celkem 57 %. Dle jejich názoru jim úřední adresa nijak nekomplikuje osobní život a komunikaci s veřejnou správou si řídí samy. Pokud mají zájem, aby jim byly písemné zásilky doručovány, mají několik možností, jak si doručování zajistit. Některým z nich však vyhovuje, že jsou osobami neznámého pobytu a písemné zásilky na žádné adrese nepřebírají. Výsledky dotazníkových šetření potvrdily předpokládanou skutečnost, že institut úřední adresy je často zneužíván. Aktuální legislativa umožňuje občanům mít trvalý pobyt na ohlašovně, přestože aktuálně někde bydlí, dokonce jsou i nájemci, případně vlastníky nemovitosti. Z výše uvedeného vyplývá, že navrhovaná změna zákona o evidenci obyvatel bude důležitá v otázce dalšího vývoje úřední adresy a přesnější evidence obyvatel.

Návrh zákona obsahuje instituty, které by v praxi měly zamezit jejímu masivnímu zneužívání. Novela zákona by měla vejít v platnost v roce 2018. Tudíž je relativně dost času na pečlivou přípravu návrhu zákona tak, aby v informačním systému evidence obyvatel byly o občanech vedeny aktuální a pravdivé údaje. To přispěje k efektivnější činnosti orgánů veřejné správy.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

BENEDA Ivo a kol. *Historický vývoj právní úpravy správního řízení a dalších postupů ve veřejné správě v českých zemích (1918-2005)*. Olomouc: Právnická fakulta UP Olomouc ve spolupráci s nakl. Periplum a Filozofickou fakultou Univerzity Palackého. 2007. 445 s. ISBN 978-80-86624-45-7.

ELIÁŠ Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Nakladatelství Sagit, a.s. Ostrava. 1. Vydání. 2012 ISBN 978-80-7208-922-2.

EMMERT, František. *Česká republika a dvojí občanství*. V Praze: C. H. Beck, 2011. Beckova edice právní instituty. 116 s. ISBN 978-80-7400-383-7.

KÁRNÍKOVÁ Ludmila. *Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754-1914*. Praha 1965: Nakladatelství Československé akademie věd. 1. vydání. 404 s.

HLEDÍKOVÁ Zdeňka, JANÁK Jan, DOBEŠ Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 570 s. ISBN 978-80-7106-906-5.

PRUDILOVÁ Miroslava. *Správní řád s komentářem. Účinný od 1. 1. 2006*. TSM, spol. s.r.o. 2005. 180 s. ISBN 80-239-4260-3.

VEDRAL Josef. *Správní řád - komentář*. Praha: BOVA POLYGON, 2006. 1042 s. ISBN 80-7273-134-3.

Elektronické zdroje

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online] 26. 5. 2010 Metodická pomoc-dokumenty.[cit. 2016-07-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-postupu-ohlasoven-pri-zapisu-udaje-o-adrese-mista-trvaleho-pobytu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d> >

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. [online] 5. 8. 2009 Sčítání lidu: Domovská příslušnost a další údaje zjišťované při censech v minulosti.[cit. 2016-30-06]. Dostupné na WWW: < <http://www.mvcr.cz/clanek/scitani-lidu-domovska-prislusnost-a-dalsi-udaje-zjistovane-pri-censech-v-minulosti.aspx>>

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Novinky v Governmentu. Co je eGovernment?*. [online] 2016. [cit. 2016-30-07]. Dostupné na WWW:<<http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-egovernment.aspx>>.

NEJVYŠŠÍ SPRÁVNÍ SOUD. Rozhodnutí správních soudů. [online] 2003-2010 [cit. 2016-10-24]. Dostupné na WWW:<<http://www.nssoud.cz/main0col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&SimpleSearch=1&cislofull=9+As+121%2f2012-47&pagesource=0>>.

Legislativní dokumenty

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech

Vládní nařízení č. 8/1928 Sb. z. a n., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení)

Směrnice Ministerstva vnitra č. 5 č. j. MV-108001-48/SC-2011 ze dne 13. prosince 2011, ve znění směrnice Ministerstva vnitra č. 1, č. j. MV-1802-28/SC-2016 ze dne 7. března 2016

SBÍRKA ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ STÁTU ČESKOSLOVENSKEHO. 143 *Nařízení k provedení zákona k provedení zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 329 Sb. z. a n., o přechodné úpravě finančního hospodářství obcí a měst s právem municipálním.*

Ostatní zdroje

PŘÍRUČKA PRO KRAJE A OBCE. *Jak na základní registry?* Ministerstvo vnitra. 2012. 64s.

KOTRČOVÁ Ivana, Vzdělávací centrum pro veřejnou správu ČR, o.p.s. *Základní registry ROB a RÚIAN v praxi úředníka.* Praha 29. 10. 2013.

JUDr. NĚMEC Zdeněk. *Školení Ministerstva vnitra. Informace o přípravě návrhu věcného záměru zákona o evidenci obyvatel.* 5. 5. 2015. Praha.

Rozhovor s Dagmar Nesvedovou, matrikářka, členka přestupkové komise města Březnice.

Rozhovor s Bc. Jarmilou Koreckou, referentka odboru vnitřních věcí Městského úřadu Březnice

Rozhovor s vedoucí odboru vnitřních věcí Městského úřadu Březnice

Rozhovor s pracovnící okresního soudu

Přílohy

Příloha č. 1 - Potvrzení o změně trvalého pobytu

Potvrzení o změně místa trvalého pobytu	
Vypíše úřední hůlkovým písmem:	Číslo: * 000000 AA
Příjmení:	<input type="text"/>
Jméno (jména):	Řadové číslo: <input type="text"/>
Předchozí adresa místa trvalého pobytu:	<input type="text"/>
Nová adresa místa trvalého pobytu:	<input type="text"/>
Datum změny:	Výčet: <input type="text"/>
Datum vydání:	
<input type="text"/>	Podpis vyřizujícího, razítko: <input type="text"/>

Příloha č. 2 - Přihlašovací lístek k trvalému pobytu

PŘIHLAŠOVACÍ LÍSTEK K TRVALÉMU POBYTU	
Vypíšte čitelně hůlkovým písmem bíle vyznačené rubriky, *) nehodící se škrtněte.	
Příjmení:	Jméno (jména):
<input type="text"/>	<input type="text"/>
	Rodné číslo: <input type="text"/>
Nová adresa místa trvalého pobytu:	Předchozí adresa místa trvalého pobytu:
Okres: <input type="text"/>	Okres: <input type="text"/>
Obec: <input type="text"/>	Obec: <input type="text"/>
Část obce: <input type="text"/> č. p. (ev.)* <input type="text"/>	Část obce: <input type="text"/> č. p. (ev.)* <input type="text"/>
Ulice: <input type="text"/> č. or. <input type="text"/>	Ulice: <input type="text"/> č. or. <input type="text"/>
Podpis přihlašovatele:	
<input type="text"/>	
Záznam ohlašovny:	Číslo vydaného potvrzení o změně místa trvalého pobytu:
Datum:	
Podpis a razítko:

Úřední záznam	Potvrzení o uhrazení správního poplatku
Odhlášen dne:	<input type="text"/>
Jiné záznamy:	
Doklad předložený při hlášení trvalého pobytu:	
.....	
Potvrzení oprávněné osoby:	
Rodné číslo: <input type="text"/>	
Příjmení: <input type="text"/>	Jméno (jména): <input type="text"/>
Číslo občanského průkazu, cestovního dokladu nebo průkazu o povolení k pobytu pro cizince: <input type="text"/>	Podpis: <input type="text"/>
Údaje o vlastníkovi (v případě, že vlastník je oprávněnou osobou, nevyplňovat):	
Příjmení: <input type="text"/>	Jméno (jména): <input type="text"/>
Adresa místa trvalého pobytu: <input type="text"/>	
<input type="text"/>	
Obchodní firma (název) a sídlo právnické osoby: <input type="text"/>	
<input type="text"/>	

Příloha č. 3 - Dotazník

Dotazník – osoby s trvalým pobytem v sídle ohlašovny (dále jen úřední adresa)

1. Vaše pohlaví?
 - žena
 - muž
2. Kolik vám je let?
 - do 30
 - 30-50
 - Více
3. Jste vlastníkem nemovitosti – domu, bytu, bytového či nebytového prostoru?
 - ano
 - ne
4. O zrušení Vašeho trvalého pobytu požádal?
 - někdo z rodiny
 - nový nájemce (vlastník) bytu
 - zrušení proběhlo z moci úřední (zbourání objektu, vyvlastnění, aj.)
5. Důvod rušení Vašeho trvalého pobytu?
 - hrozba exekucí
 - odstěhování
 - hrozba napadení osobou blízkou
6. Jak dlouho máte úřední adresu?
 - 1 rok a méně
 - 1 – 3 roky
 - déle než 3 roky
7. Věděl jste o tom, že probíhá správní řízení na zrušení Vašeho trvalého pobytu?
 - ano
 - ne
8. Nechal (a) jste si po nabytí právní moci rozhodnutí o zrušení trvalého pobytu vyhotovit nový občanský průkaz?
 - ano
 - ne
9. Zajistil (a) jste si na poště náhradní způsob doručování písemností?
 - ano
 - ne
10. V případě, že ano – jaký?
.....
11. Splnilo přihlášení na úřední adresu svůj účel?

ano

ne

12. V případě, že ano – uveďte důvod

.....

13. Komplikuje Vám úřední adresa komunikaci s úřady?

ano

ne

14. Má úřední adresa negativní dopad na Váš soukromý život?

ano

ne

15. V případě, že ano – jaký?

.....

16. Máte v současné době ubytování, kde máte možnost přihlásit si trvalý pobyt?

ano

ne

17. Hledáte ubytování, kde by bylo možné přihlásit si trvalý pobyt?

ano

ne

18. Měla by pro Vás význam plánovaná změna zákona o evidenci – možnost přihlášení trvalého pobytu do nebytového prostoru?

ano

ne

19. Trvalý pobyt na jiné než úřední adrese

si nechci nahlásit

nemám možnost si nahlásit

20. V přihlášení mi brání nesouhlas vlastníka (pronajímatele) nemovitosti?

ano

ne

Příloha č. 4 – Dotazník

Dotazník – zkušenosti občanů s adresou trvalého pobytu v sídle ohlašovny (dále jen úřední adresa)

1. Vaše pohlaví?
 - žena
 - muž
2. Kolik vám je let?
 - do 30
 - 30-50
 - více
3. Máte povědomí o existenci úřední adresy?
 - ano
 - ne
4. Úřední adresa podle Vašeho názoru přináší:
 - výhody (vypište)
 - nevýhody (vypište)
5. Měl (a) jste někdy úřední adresu?
 - ano
 - ne
6. Měl někdo z Vaší rodiny úřední adresu?
 - ano
 - ne
7. Žádal (a) jste někdy o zrušení pobytu?
 - ano
 - ne
8. V případě, že žádal – rušil (a) jste pobyt rodinnému příslušníkovi?
 - ano
 - ne
9. Důvod podání žádosti:
 - odstěhování
 - hrozba exekuce
 - jiné -
10. Komplikuje dle Vašeho názoru úřední adresa jednání s úřady?
 - ano
 - ne
11. Domníváte se, že institut úřední adresy je zneužíván?
 - ano
 - ne
 - nevím